

FŐTITKÁRI JELENTÉS AZ
ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET
2015. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

„Az Erdélyi Múzeum-Egyesület az erdélyi tudományos élet keretintézményeként az évek során sok olyan eredménnyel büszkélkedhetett, melyek céljainak megvalósításához, az intézmény működtetéséhez járultak hozzá, a tudós társadalmat szolgálva.”

Tartalom

A 2015. év eredményei számokban	4
Rendezvényeink, tudományterjesztés, fontosabb események	4
Központi rendezvények	4
Kiállítások	6
Fontosabb események kronológiai sorrendben	6
Kapcsolatok, együttműködések ápolása	8
Könyvbemutatóink	8
Tagságunk	9
Szakosztályok, ifjúsági szakcsoportok, fiókegyesületek	9
Ifjúsági szakcsoportjaink	22
Fiókegyesületeink	23
Kutatóműhelyek, szakcsoportok	27
Az EME programjai	29
I. Kutatóintézetünk, kutatási programjaink	29
II. A Tudományos Könyvtár- és Dokumentációs Központ működtetése, fejlesztése	37
III. Az Erdélyi Digitális Adattár működtetése és fejlesztése	39
IV. Tudományos könyv- és folyóirat-kiadás. Kiadónk, kiadványaink	40
V. Szakmai képzések	42
Beruházások, eszközfejlesztések	42
Adományok, támogatások, pénzügyi forráslehetőségek	43
Tulajdonjogunk, egykori ingatlanaink	44
Zárszó	46

Főtitkári jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2015. évi munkájáról

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2015-ben akárcsak az előző éveiben eredményesen működtette intézményeit: kutatóintézetét, könyvtárát, kiadóját, a hét szakosztályt, valamint a hat fiókegyesületet. Ugyanakkor szorgalmazta, segítette a kutatás iránt érdeklődő ifjúsági kutatócsoportok, kutatóműhelyek és szakcsoportok tevékenységeit is.

A magyar tudományos élet mozgatórugójaként kutatásokat ösztönzött, tudomány-népszerűsítő tevékenységeket látott el, s szoros kapcsolatot ápolt a társintézményekkel. Programjaival kibontakozási teret biztosított a tudományok pártolóinak, művelőinek egyaránt, akik között fellelhetők mind a tapasztalt nyugalmazott egyetemi oktatók, mind az aktív tanárok, kutatók, s a fiatal nemzedék (kutató, egyetemi hallgató, doktorandusz) is, akiket igyekezett bevonni a tudományos élet vérkeringésébe.

Az EME szakosztályai, fiókegyesületei révén törekedett a helyi közösségi tudományos élet fenntartására, fellendítésére, s a társintézményekkel, partnerekkel hatékonyan, eredményesen együttműködött.

Az EME Kutatóintézetének tevékenysége 2015-ben is eredményes volt. A belső munkatársak szakmai eredményei, elismertsége révén kijelenthető, hogy valamilyen „az erdélyi magyar tudományos közélet kiemelkedő szereplője”. Az EME kutatási projektjei keretében időszakos kutatómunkát is támogatott. A kutatásban részt vett fiatal kutatók, egyetemi hallgatók munkájának irányítását egyetemi oktatók vállalták, ezzel segítve, ösztönözve az egyetemen folyó kutatási tevékenységeket.

Kiadónk fontos publikációs tevékenységet végez, egyre több az elismert s díjazott kiadványunk. Mint tudományos kiadó a terjesztésre is nagy hangsúlyt fektetett, arra is odafigyelt, hogy jelen legyen a különböző könyves eseményeken is. Egyrészt a kiadványainkat bemutattuk felkért szakértők közreműködésével, másrészt részt vettünk a hazai és magyarországi fesztiválokon is.

Intézményünk folyamatosan bővíti, fejleszti szabad hozzáférésű repozitóriumát, az Erdélyi Digitális Adattárát, melyben helyet kapnak mind az EME régi kiadványai, gyűjteményei, mind a friss tanulmánykötetek, publikációk, s az egyes kutatások és rendezvények dokumentumai is.

A 2015-ös év részletes tevékenységéről, eredményeiről az alábbiakban tájékoztatunk.

A 2015. év eredményei számokban

A 2015-ös év számokban: Az elmúlt évben az EME összesen **103 rendezvénynek** (melyből 21 könyvbemutató, 26 konferencia, négy kiállítás és egyéb rendezvények) volt a házigazdája. *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben* 14. fórumán fél ezer résztvevő volt 7 szakosztály és 4 fiókegyesület rendezvényein, tizenöt helyszínen 227 előadás hangzott el 316 szerzőtől, összesen mintegy 500 fő részvételével.

Kiadványaink mérlege: 25 könyv, 8 folyóirat (négy Erdélyi Múzeum, egy Acta Scientiarum Transylvanica, két Orvostudományi Értesítő, egy Dolgozatok). **A digitális adattár állománya az elmúlt év végére 21.000** tételre gyarapodott.

Az EME tavaly összesen **29 kutatási programot működtetett 13 főállású és 28 külső munkatárs révén.**

Nyilvántartásunk szerint a 2007–2016 közötti időszakban tagjaink létszáma 2686, melyből 1637 rendes tag (aktív és nyugdíjas), 1049 tagunk pedig egyetemi hallgató. 2015-ben 168 új tag lépett be Egyesületünkbe. Egyesületünknek 85 alapító és 48 (29 élő) tiszteleti tagja van.

Rendezvényeink, tudományterjesztés, fontosabb események

Intézményi életünket 2015-ben is konferenciák, tudományos tanácskozások színesítették, melyekről a szakosztályok beszámolóí is tanúskodnak.

Központi rendezvények

November 20–21-én került sor *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben* fórum tizenegyedik rendezvényére. A 2015-es fórum központi témája *A tudomány evolúciója: a valóság és a virtuális világok*, a rendezvény fővédnökségét Lovász László, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke vállalta el. A konferenciát Sipos Gábor, az EME elnöke nyitotta meg, és köszöntőt mondott Kocsis Károly, a Magyar Tudományos Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának elnöke, valamint Mile Lajos kolozsvári főkonzul.

Az idén a plenáris ülésen tizennyolc előadás hangzott el, a nyitó előadást az MTA elnöke, Lovász László tartotta *Szépség és matematika* címmel, aki először tisztelte meg jelenlétével az Erdélyben megtartott magyar tudomány napját.

Ezt követően intézményvezetők tartottak beszámolót a gondjaira bízott tudományos műhelyek kutatómunkájáról és tudomány-népszerűsítő tevékenységéről. Nagy László rektorhelyettes rajzolta fel a Babeş-Bolyai Tudományegyetem tudományos térképét, ezután következett Dávid László, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem rektora (*Tudományos kutatás a Sapientia EMTE-n. Célok; feltételek és elért eredmények*), és Bányaí Éva, a Bukaresti Egyetem Idegen Nyelvek és Irodalmak Karának hungarológiai

csoportvezetője nyújtott átfogó képet az egyetem múltjáról, jelenéről és jövőjéről, az elérendő célokról. Ezt követően az egyetemi tanárok sorában Buzogány Dezső, a Református Tanárképző Kar és a Protestáns Teológiai Intézet oktatója ismertette az általa vezetett kutatócsoport munkáját, míg Szilágyi Tibor, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem tanára az orvosbiológiai kutatásokról beszélt a közönségnek közérthető formában. Biró A. Zoltán intézményvezető Csíkszeredából (KAM – Regionális és Antropológiai Kutatások Központja) *Szakmai és társadalmi szerep – Társadalomtudományi kutatóműhely* címmel tartott előadást. Horváth István, a kolozsvári Nemzeti Kisebbségkutató Intézet vezetője az első hét év tudományos munkásságáról értekezett. Lázok Klára, a marosvásárhelyi Teleki–Bolyai Könyvtár osztályvezetője, videóüzenetben küldte el *A Teleki–Bolyai Könyvtár tudományos, illetve tudomány-népszerűsítő tevékenysége 2013–2015* című előadását.

Erdélyi múzeumigazgatók (főként a történelmi Székelyföldről, de a szatmárnémeti múzeum aligazgatója is) ismertették intézményeik hozzájárulását a régió kulturális és tudományos életéhez: Vargha Mihály, a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum éléről (*Utak és irányok a Székely Nemzeti Múzeum életében*), Gyarmati Zsolt, a Csíki Székely Múzeum igazgatója (*Centrum a végeken – A Csíki Székely Múzeum tudományos munkája*), Miklós Zoltán-István, a székelyudvarhelyi Haáz Rezső Múzeum vezetője (*Értékorientált jövőépítés*), Soós Zoltán, a Maros Megyei Múzeum igazgatója (*Múzeumfejlesztési stratégiák a Maros Megyei Múzeumnál. Műemlékvédelem, kutatás és állománygyarapítás*), Csergő Tibor, a gyergyószentmiklósi Tarisznyás Márton Múzeum igazgatója (*A felzárkózás évtizede (2005–2015). Tudomány és közművelődés a Tarisznyás Márton Múzeumban*), valamint Szócs Péter Levente (*A Szatmár Megyei Múzeum gyűjteményei és tudományos kutatásai. Eredmények és lehetőségek*).

A kolozsvári Kriza János Néprajzi Társaság elnöke, Jakab Albert Zsolt tudomány-szervező tevékenységükről számolt be, és rendezvénysorozatunk tizenhárom éves pályafutásában először mutatkozhatott be a Kolozsvári Magyar Diákszövetség is, jelenlegi elnöke, Rész Konrád a KMDSZ tehetséggondozó aktivitásáról tartott előadást.

Az előadás-sorozatot a házigazda intézmény főtitkáranak, Bitay Enikőnek a beszámolója zárta, *A múlt értékei, a jelen kutatásai, a jövőendő céljai az Erdélyi Múzeum-Egyesületben* címen ismertette az EME kutatóműhelyeiben, könyvtárában, szakosztályaiban folyó tudományos kutatómunkát és tudomány-népszerűsítő tevékenységet.

Az ünnepi megnyitón sor került a Gr. Mikó Imre-emléklapok átadására: Lovász László, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Sipos Emese gyógyszerész, Mező Piroska és Kerekes György szerkesztők részeseültek kitüntetésben.

A rendezvénysorozat második napját az Erdélyi Múzeum-Egyesület szakosztályai, fiókegyesületei szervezték. A Magyar Tudomány Napja Erdélyben szakosztályi rendezvény célja kettős: seregszemléje a helyi kutatók munkájának, és közvetít a tudomány eredményeit megismerni akaró hallgatóság felé. A szakmai előadások (a bölcsészet-, természet-, orvosi, agrár-, műszaki tudományok területéről) 7 szakosztály és 4 fiókegyesület keretében és tizenöt helyszínen folytak. Nagyszámú érdeklődő fordult meg

ezekon a napokon is a szakterületi rendezvényeken, 227 előadás hangzott el 316 szerzőtől, összesen mintegy 500 fő részvételével.

Október 10-én került sor az EME rendezésében Kolozsvárott a *Hivatalnok-értelmiség a kora újkori Erdélyben* c. konferenciára. A rendezvényen összesen 10 előadás hangzott el, a délutáni program végén pedig Gálfi Emőke: *A gyulafehérvári hiteleshely levéltárosa (1556–1690)* c. kötetét mutattuk be. Az előadók neves erdélyi és magyarországi intézményeket képviseltek (MTA BTK Történettudományi Intézet – Budapest, Debreceni Egyetem, Középkori, Kora Újkori Magyar Történelmi és Segédtudományi Tanszék, Román Akadémia Társadalomtudományi Kutatóintézete – Szeged, Román Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Igazgatósága, EME Kutatóintézete).

Kiállítások

A műszaki tudományok szakosztálya fennállásának 25 éves évfordulójára szervezett kiállítást (február 21-én) *A műszaki tudományosságért* címmel, amelynek plakátjain a szakosztály főbb tevékenységeit, eseményeit, technikatörténelmi kutatásait, az eddig kiadott köteteit tekinthették meg az érdeklődők, felelevenítették a húsz éve rendszeresen megszervezett Fiatal Műszakiak Tudományos Ülésszakát, valamint a tizenöt éve rendszeresen megszervezett Műszaki Tudományok Ülésszakot, ugyanakkor a szakosztály elhunyt alapító tagjaira emlékeztek.

A Kolozsvári Magyar Napok keretében tartott *Kolozsvár ipartörténete* rendezvényen, augusztus 21-én, a *Tehnofrig őrzött emlékei* című fényképtárlat nyílt meg a Sapienia-EMTE épület előcsarnokában.

2015. október 15–22. között az EME ipartörténelmi gyűjteményeinek válogatott anyagával vettünk részt a *Ki hol dolgozott?* című kolozsvári ipartörténelmi kiállításon a Tranzit-házban.

Az elmúlt évben először megszervezett Kolozsvári Magyar Napok Téli Fesztiválja alatt az *Őslénytani leletek az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyűjteményében* című kiállításra várta intézményünk a látogatókat.

A kiállítások poszterei megtalálhatók az Erdélyi Digitális Adattárban.

Fontosabb események kronológiai sorrendben

2015. január 7-én Mile Lajos kolozsvári főkonzul és Albertné Simon Edina konzul asszony látogatta meg az EME-t, a látogatóknak az egyesület elnöke és főtítkára mutatta be intézményünket.

Január 28-án Budapesten az EME elnökét és főtítkárát Lovász László, az MTA elnöke és Kindert Judit titkárságvezető asszony fogadta.

Január 28-án az MTA Könyvtár- és Információs Központ Agora programja keretében az EME legújabb kiadványait mutatta be Biró Annamária felelős kiadó és Sipos

Gábor elnök. Bitay Enikő főtitkár *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület természettudományi és műszaki kiadványai – rövid történeti áttekintés* címmel tartott előadást.

Február 22-én a kolozsvári Operabálon Egyesületünk a Kolozsvár jelképe (Emblema de Cluj) kitüntetésben részesült, a kitüntetéssel járó érmet és az oklevelet Vákár István, a Kolozs Megyei Tanács alelnöke nyújtotta át az EME elnökének.

A márciusi közgyűlésen Kerekes Lászlót és Farkas Zoltánt választották egyesületünk tiszteleti tagjává, valamint a válaszmány egyharmadának megújítására is sor került. Brendus Réka Gr. Mikó Imre-emléklapban részesült az EME folyamatos működésében és az erdélyi magyar tudományművelésben nyújtott támogatásáért, Ősz Sándor Előd pedig Gróf Mikó Imre-díjat kapott a *Bibliotheca Calviniana Transylvanica* c. forráskiadvány sajtó alá rendezéséért. A közgyűlést megtisztelte jelenlétével Kocsis Károly, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának elnöke, Tarnóczy Mariann osztályvezető, valamint Donkó Szilvia konzul.

Április 18-án Závodszy Péter Széchenyi-díjas magyar biofizikus, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja látogatta meg Egyesületünket, akit Bitay Enikő, az EME főtitkára és Uray Zoltán sugárbiológus, az EME tiszteleti, az MTA külső tagja fogadott.

Maróth Miklós akadémikus és Jeremiás Éva professor emeritus (ELTE) közvetítésével május 11-én Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát fogadta Bitay Enikő főtitkárt és Papp Kinga kutatót, a látogatás alkalmából Dénesi Tamás igazgató bemutatta az apátság könyvtárát és levéltárát, ugyanakkor létrejött a két intézmény közötti cserepartneri kapcsolat is. A látogatás emlékére a Főapátsági Levéltárban őrzött, 1575-ben öntött kolozsmonostori hiteleshelyi pecsétnyomó másolatát ajándékozták egyesületünk gyűjteményének.

Május 19-én Vékás Lajos, Széchenyi-díjas magyar jogtudós, egyetemi tanár, az MTA alelnöke látogatta meg Egyesületünket, Sipos Gábor elnök és Bitay Enikő főtitkár fogadta a látogatókat.

Június 19-én dr. Barnabás Beáta akadémikus, az MTA főtitkárhelyettese, Gémesné dr. Juhász Anikó, az Élettudományi Titkárság osztályvezetője és a IV. Agrártudományok Osztály szakreferense és Nagy Marianna titkárságvezető voltak Egyesületünk vendégei, a látogatókat Sipos Gábor és Bitay Enikő fogadta, és mutatták be intézményünket.

Az immár hatodik alkalommal megszervezett **Kolozsvári Magyar Napokon** augusztus 18–23. között intézményünk több rendezvényt szerezett. A Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi szakosztály augusztus 17-én és 21-én *Írók otthona, Kolozsvár. Séta Kolozsváron: egykori írólakások feltérképezése* címmel szervezett szakmai sétát Gaal György és Egyed Emese vezetésével. A Természettudományi Szakosztály és az Agrártudományi Szakosztály augusztus 18-án és 20-án szervezett előadás-sorozatot, ahol Kékedy-Nagy László: *Dizájner drogok*, Veress Éva: *Az én biokertem*, Tóthpál Tamás: *Kolozsvár környéki barangolások* és Uray Zoltán: *Az ionizáló sugárzások rákkeltő hatásairól* előadásai hangzottak el.

A Műszaki Tudományok Szakosztálya folytatta a Kolozsvár ipartörténete előadás-sorozatát, augusztus 18-án László F. Csaba: *Az „UNIREA” üzem története* című előadása hangzott el, és találkozási sor került az Unirea üzem egykori alkalmazottai és az

érdeklődők részére. A rendezvény jegyigéje: „Hozz magaddal egy emléktárgyat!” Augusztus 21-én az ipartörténeti előadás-sorozat hatodik kiadásaként előadással, kiállítással és filmvetítéssel egybekötött találkozót szerveztek az egykori Tehnofrig üzem alkalmazottai és az érdeklődők részére. A rendezvényen Bitay Enikő tartott előadást az EME ipartörténeti táraról, valamint Jenei Dezső életútját ismertette, majd Fischer István 1971-ben készült *Jegyenék a nádas partján – Arképvázlatok egy gépgyárból* c. filmjét vetítették. A rendezvény az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya, a román televízió bukaresti magyar adása és a Sapientia–EMTE közös szervezésében zajlott.

A Kolozsvári Magyar Napok alatt egyesületünk a BBTE Földrajz Intézetével, illetve a Szent Mihály-plébániával közösen szervezte meg a Szent Mihály-templom tornyának a látogatását Talpas János vezetésével. Ugyanakkor Sipos Gábor, az EME elnöke vezetett **látogatást a Központi Egyetemi Könyvtárban.**

December 3-án az MTA Könyvtár- és Információs Központ Agora programja keretében az EME legújabb kiadványait mutatta be Biró Annamária felelős kiadó és Sipos Gábor elnök. Bitay Enikő főtktár *Tudományos kutatás – digitális gyűjteményfejlesztés* címmel tartott előadást.

Kapcsolatok, együttműködések ápolása

Intézményünk a 2015-ös évben is fontosnak tartotta, hogy együttműködjön hazai és határon túli tudományos, felsőoktatási és közművelődési intézményekkel. Közös rendezvények, kutatások és kiadványok valósultak meg ezen együttműködések eredményeként. Az együttműködések, kapcsolatok fenntartása, erősítése, ezek számának bővítése továbbra is egyesületünk célkitűzései közé tartozik, mivel ezáltal gazdagodik saját és a partnerintézményeink programja, tudományos tevékenysége.

Május 4-én a Magyar Tudományos Akadémiával kötött megújított együttműködési megállapodás ünnepélyes aláírására került sor Budapesten az MTA évi rendes közgyűlésén, a Külső Tagok Fóruma keretében. Az együttműködési megállapodást kézjeggyel látta el Lovász László, az MTA elnöke és Kocsis Károly, a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke, illetve Sipos Gábor, az EME elnöke és Bitay Enikő, az EME főtktára.

Március 19-én a Magyar Professzorok Nemzetközi Szövetségével kötöttünk együttműködési megállapodást a Fiatal Műszakiak XX. Tudományos Ülészakának ünnepi megnyitóján (aláírók: Sipos Gábor, az EME elnöke és Dudás Illés, az MPNSZ elnökségi tagja) a két szervezet közötti kapcsolat erősítése és a tudományos együttműködés fejlesztése érdekében.

Könyvbemutatóink

A 2015-ös évben 21 könyvbemutatónak adott otthont intézményünk, ahol saját kiadványainkat és más kiadók köteteit ismertették a nagyközönséggel. Bemutatott saját kiadványaink: az Erdélyi Múzeum 2014/4-es száma, Gulyás László Szabolcs: *Városfejlődés*

a középkori Máramarosban, Vajda András: *Az írás és az írott szó hatalma. Az írás a mindennapokban egy Maros menti településen*, Szalma Anna-Mária: *A fénykép a mindennapi életben. Fényképkorpuszok antropológiai elemzése*, Czégényi Dóra: *A mágikus erejű pap. Szerepek és helyzetek*, Keszeg Vilmos (szerk): *Lokális történelmek. A lokális történelem alakzatai*, Dáné Veronka: *Torda vármegye jegyzőkönyvei II. 1607–1658*, Fazakas Áron: *Filmhanglexikon*, Türk, Erich: *Die Orgellandschaft dreier nordsiebenbürgischer Landkreise: Cluj, Sălaj und Bistrița-Năsăud – Három észak-erdélyi megye orgonatója: Kolozs, Szilágy és Beszterce-Naszód megye*, Keszeg Anna: *A holdbéli völgy képzelete*, Péntek János: *Történesek a nyelvben a keleti végeken*, Sorbán Angella: *Ó, a Nyugat, a Nyugat! Migráció és gazdasági kultúra. Az erdélyi perspektíva*, Papp Kinga: *Tollforgató Kálnokiak. Családi íráshasználat a 17–18. századi Erdélyben*.

Tagságunk

Nyilvántartásunk szerint a 2007–2016 közötti időszakban tagjaink létszáma 2686, melyből 1637 rendes tag (aktív és nyugdíjas), 1049 tagunk pedig egyetemi hallgató. 2015-ben 168 új tag lépett be Egyesületünkbe.

2015-ben összesen 624 rendes tag és 180 egyetemi hallgató fizette ki a tagdíjat. A 2011–2015 közötti időszakban 1879 személy fizetett tagdíjat, a többi hátralékban van. A hátralékban levőket Alapszabályzatunk szerint nem tekinthetjük rendes tagoknak, azonban nem töröltük őket nyilvántartásunkból, mivel gyakran előfordul, hogy utólag törlesztik többévi adósságukat, ilyen utólagos fizetés szórványosan 2015-ben is előfordult. Az egyetemi hallgatók a tagdíjfizetést néhány év után felfüggesztik, mivel csupán könyvtáraink használata végett léptek be Egyesületünkbe, és az egyetem elvégzése után többnyire nem tartják fenn a kapcsolatot intézményünkkel.

Szakosztályok, ifjúsági szakcsoportok, fíókegyesületek

Szakosztályok: A szakosztályok tevékenysége az elmúlt évben is sokrétű és szer-teágzó volt, legfőképpen ismeretterjesztő, tudomány-népszerűsítő rendezvényeket tartottak. Az egyes szakterületeken a tudományos közösséget erősítették, s kutatási tevékenységeket is felvállaltak. Tevékenységükkel hozzájárultak az EME könyvkiadási programjaihoz, valamint a tudományos publikációk számának növeléséhez. Minde-mellett aktívan áptolták az intézményközi kapcsolatokat, és folyamatosan erősítették az egyetemeken folyó oktatói, kutatói tevékenységeket.

1. A Bölcsészet-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály 2015-ben a meg-szokott módon folytatta tudományos (kutató és tehetség gondozó, illetőleg tudomá-ny-népszerűsítő) és kulturális tevékenységét önállóan vagy az EME Kutatóintézetével, a Babeş-Bolyai Tudományegyetemmel, a Bolyai Társasággal, a Kriza János Néprajzi Társa-sággal, a Kincses Kolozsvár Egyesülettel és a Láthatatlan Kollégiummal együttműködve.

Nemzetközi részvétellel megszervezett és szűkebb körű tudományos tanácskozások, felolvasások, kerekasztal-beszélgetések, könyvbemutatók, illetőleg előadással egybekötött könyvbemutatók zajlottak az év folyamán, és ismét gazdára talált a pályakezdőket illető Debüt-díj, melyet Demeter Zsuzsa kapott. Január 12-én Szabó Ágnes irodalomtörténész, a Szegedi Tudományegyetem tanára, Kazinczy *Erdélyi levelek* című könyve kritikai kiadásának sajtó alá rendezője volt a szakosztály meghívott előadója, előadásának címe: *Erdély Kazinczy szemével*. Február 25-én Gulyás László Szabolcs történész, a Nyíregyházi Főiskola Történettudományi Intézete adjunktusa *A jobbágyköltőzés szokásjoga a középkori Magyarországon* címmel tartott előadást, március 5-én Józsa Miklós irodalomtörténész vetített képes előadására került sor *A Bethlen Kollégium, a műzsák hajléka* címmel. Május 5-én Lőrincz György Székelyudvarhelyen élő író, szociográfus, az Erdélyi Magyar Irodalmáért Alapítvány kutatóriamának elnökét újabb prózaköteteiről, művelődésszervező munkájáról Egyed Emese kérdezte. Április 28-án Martos Gáborral, illetve Topor Tündével, a budapesti *MúzeumCafé*, a múzeumok magazinja és az *ArtMagazin* művészeti magazin főszerkesztőivel Egyed Péter beszélgetett. Május 8-án az EME Kutatóintézetével közösen szervezett középkor-történeti előadás és könyvbemutató keretében került sor Hegyi Géza (történész, az EME Kutatóintézete) *Erdély birtokviszonyai a 14. század közepén* című előadására. Május 21-én *Hogyan ne olvassunk Rousseau-t? Téveszmék Az emberek közötti egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól* című művel kapcsolatosan Marso Paula (Budapest) tartott előadást. November 2-án kultúráról, nyelvhasználatról, identitásról Főnyad Pál nyugalmazott lelkésszel, az ausztriai német és magyar evangélikus közösségek ismerőjével Egyed Emese irodalomtörténész beszélgetett. December 16-án *Campo Chigla = Câmpul Chilia = Onglosz (avagy hol húzódtak meg a székelyek Attila birodalmának elrolása után)* címmel Sántha Attila tartott előadást.

Konferenciákat is szervezett a szakosztály: máj. 29–30-án *Elmozdulás: idő- és diszciplína-közöttség – Tehetséges Fiatal Kutatók Fóruma* címmel a BBTE Láthatatlan Kollégiuma és az EME I. Szakosztálya közös rendezvénye zajlott szegedi és kolozsvári egyetemi hallgatók, doktoranduszok részvételével, a rendezvény részét képezte egy beszélgetés Király László költő-műfordítóval. Október 15-én *A kolozsvári magyar néprajzkutatás és -kutatás: tudománytörténet és kulturális örökség* címmel a Kriza János Néprajzi Társasággal közösen szervezett konferenciára került sor. Október 1-én Nyelv- és Névtörténeti Műhelytalálkozót szerveztek a Magyar Nemzeti Helynévtár aktuális kérdéseiről Debrecenben (ezen Tamásné Szabó Csilla, András Zselyke is részt vett). 2015. október 15-én az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesülettel közösen *130 éves az EMKE c. interdiszciplináris konferenciát* szervezett.

Könyvbemutatókat is szervezett a szakosztály, ahol az EME kiadványain kívül az alábbi köteteket mutatták be: február 25-én *Kolozsvári boszorkányperek 1564–1743.* (szerk. Kiss András–Pakó László–Tóth G. Péter, Balassi Kiadó, Bp., 2014, A Magyarországi Boszorkányság Forrásai. Várostörténeti Források 4.), valamint a *Boszorkányok, varázslók és démonok Közép-Kelet-Európában.* Szerk. Klaniczay Gábor–Pócs Éva (Balassi Kiadó, Bp., 2014) c. köteteket Peti Lehel és Bokor Zsuzsa néprajzkutatók mutatták be. Április 1-én Bíró Annamária irodalomtörténész mutatta be az *Irodalomértelmezések a*

felvilágosodástól napjainkig című, a VII. Hungarológiai Kongresszus kiadványai sorozatát záró tanulmánygyűjteményt (Egyetemi Műhely Kiadó–Bolyai Társaság, Kolozsvár, szerkesztette: Egyed Emese). Május 8-án az Erdélyi okmánytár. Oklevelek, levelek és más írásos emlékek Erdély történetéhez. IV. 1360–1372. (Jakó Zsigmond kéziratát kiegészítette és szerkesztette Hegyi Géza és W. Kovács András. MNL OL – MTA BTK TTI, Bp., 2014) című kötetet Fejér Tamás, az EME kutatóintézete történésze mutatta be. Október 15-én Kristóf György (1878–1960) irodalomtörténész, egyetemi tanár halálának 50. évfordulójára való megemlékezés keretében Berki Tímea bemutatta a Kristóf György: *Magyar irodalom a Királyhágón innen és túl (Irodalomtörténeti és esztétikai tanulmányok, megemlékezések)* c. kötetet. Tisztségviselők: Egyed Emese elnök, Bartha Katalin Ágnes titkár.

2. A Természettudományi Szakosztály 2015-ös tevékenységének alapját a havi tudományos előadások megtartása képezte, melyek témája változatos volt, és jelentős érdeklődést váltottak ki a résztvevőkből. A munkaterv, valamint utólagos kiegészítések szerint az alább felsorolt előadások hangzottak el: január 29-én Palló Gábor: *Magyar tudós-zsenik* (DVD-vetítés), február 6-án az Agrártudományi Szakosztállal közösen szerveztek filmvetítést, ahol Xantus Gábor és Xantus Áron: *Úttalan utakon. Dokumentumfilm a kaland az Antarktiszról Borneóig* tekintették meg az érdeklődők. Március 26-án az Agrártudományi Szakosztállal közösen szervezték a *Palocsay Rudolf Emlékkonferenciát*, ahol Farkas Zoltán, T. Veress Éva, Wagner István tartottak előadást. Április 30-án Karácsony Károly: *Hajnalba kialudt gyertyaláng. Divéky Ferenc (1848–1869) szatmári botanikus munkássága.* c. könyvét mutatta be Bartók Katalin és a szerző. Május 28-án Csavdári Alexandra tartott előadást *Love story vegyületekben* címmel. Június 25-én az Agrártudományi Szakosztállal közösen köszöntötték Csávossy Györgyöt születésének 90. évfordulóján. Szeptember 24-én Mócsy Ildikó *Épített környezetünk* c. előadása, október 29-én Vallasek István *A megújuló energiaforrások térhódítása Románia villamosenergia-iparában* c. előadása hangzott el. December 12-én a Kolozsvári Akadémiai Bizottsággal és az Erdélyi Magyar Műszaki Társasággal együtt szervezték a *Marosi Pál-Ferenczi István Emlékkonferenciát*, ahol Wanek Ferenc, Szakács Sándor, Korodi Enikő, Papp Péter, Kiss Boglárka M, Tóth Attila, Kovács Réka, Zólya László tartottak előadást.

A szakosztály tagjai előadásokat tartottak, tudományos dolgozatokat mutattak be felkérésre más rendezvényeken is meghívásos alapon, különböző rendezvényeket szerveztek. Tudományos munkásságuk tükré a szaklapokban, konferenciakötetekben megjelent dolgozatok, hazai és külföldi szakkönyvekben megírt fejezetek.

Könyvkiadás terén az alábbi sikerekről lehet beszámolni a 2015-ös évben: sikerült elkészíteni a Múzeumi Füzetek következő kémiaszámát, amely tartalmazza az ETK '15 konferencia anyagát is, mivel csupán 8 szerző igényelte a szakdolgozat nyomtatásban való közzétételét. Ezenkívül részben saját zsebből, részben szponzorok adományából sikerült kiadni (225 példányban) a Bartók Katalin, Okos-Rigó Ilona, Csűrös Réka: *Csűrös István botanikus (1914–1998) élete és munkássága. Centenáriumi visszaemlékezések* című könyvet. Ugyancsak 2015-ben sikerült egy másik, nemzetközi hírű, kolozsvári botanikusról egy kb. 260 oldalas emlékkönyvet összeállítani *Nyárády Erasmus Gyula élete és botanikai*

munkássága címmel (a szerző: Bartók Katalin). Mindkét kiadvány technikai szerkesztője Kékedy-Nagy László volt. A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 14. fóruma keretében november 22-én megtartották az Erdélyi Természettudományi Konferenciát (ETK 14.). A rendezvényt a kolozsvári Apáczai Csere János Líceum épületében tartották, 41 személy vett részt. Az elnöki megnyitó után a 60. életévet betöltött, kerek évfordulót ünneplő kilenc szakosztályi tagot köszöntöttek, majd Dan Munteanu ornitológus *Kornis Károly gróf – az ornitológus*, valamint Csapó János, Albert Csilla vegyészek *Funkcionális élelmiszerek, múlt, jelen, jövő* c. plenáris előadásai hangzottak el. Ezt követően három szekcióban folytatódott a rendezvény. A biológia-fizika, kémia szekcióban összesen 8 előadás hangzott el (három biológia-, egy fizika-, négy kémia-), a környezettudományok szekcióban négy szakdolgozatot mutattak be, a földtudományok szekcióban ugyancsak négy előadás hangzott el. Egy különálló szekcióban a poszterek kaptak helyet, ahová összesen öt poszterrel jelentkezték, ezek közül három a környezettudományok, kettő pedig a földtudományok tárgyköréből volt. Az előadások eredeti, saját tudományos kutatási eredményeken alapultak, döntő többségük interdiszciplináris kutatások eredménye, egy részük elméleti jellegű, konkrét gyakorlati alkalmazási lehetőségekkel, mások gyakorlati jellegűek voltak, illetve esettanulmányok. A szerzők túlnyomó része az Erdélyi Múzeum-Egyesületet képviselte, de jelen voltak a kolozsvári BBTE-t, a Sapientia EMTE-t, a marosvásárhelyi OGYE-t, a kolozsvári „Ion Chiricuță” Onkológiai Intézetet képviselő előadók is. A résztvevők között 8 magyarországi kutató (a Debreceni Egyetem és a budapesti Corvinus Egyetem PhD-hallgatói) is jelen volt, négy dolgozatot és négy posztert mutattak be. Tisztségviselők: Kékedy-Nagy László elnök, Karácsony Sándor titkár.

3. Az Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály az EME egyik legnépesebb szakosztálya, jelenleg 900 aktív tagja van. A választmány 2015-ben négy alkalommal ült össze a felmerülő problémák megbeszélése és megoldása végett. A tagtársakkal a kapcsolattartás egyrészt az Orbán-Kis Károly választmányi tag által karbantartott szakosztályi honlapon (www.emegysz.ro), másrészt hírlevelek formájában valósul meg. A népes tagságnak köszönhetően a szakosztály több területi csoportban fejti ki tevékenységét, s több hasonló érdekeltségű intézménnyel közösen szervezi rendezvényeit. Partnerei közül kiemelnénk a Hargita Megyei Orvostudományi Intézetet, a Pápai Párizs Alapítványt (Székelyudvarhely), a Báthory István Alapítványt (Szilágysomlyó), a Magyar Egészségügyi Társaságot. A szakosztály továbbra is arra buzdítja tagjait, hogy keressék a kapcsolatot a foglalkozásuknak megfelelő szakcsoporttal, illetve elfogadja s támogatja új szakcsoportok létesítését, azzal a feltétellel, hogy ezek megalakulásáról és tevékenységéről értesítsék írásban az EMEOGYSZ titkárságát.

A szakosztály fő tevékenysége a tudományos összefüggések szervezése. Ezeknek egy része a szakosztályon belül működő szakcsoportok és területi csoportok szervezésében zajlik, szakmai-tudományos továbbképzők keretében. A szakosztály 2015-ben is megszerezte az országos Orvosi és Fogorvosi Kamara akkreditációját, mely ebben az évben is elismerte az általuk szervezett továbbképzőket és tudományos

rendezvényeket (XXV. Tudományos Ülésszak, a XIX. erdélyi orvosnapok, a XXIII. Báthory-napok XXII. orvostovábbképzője).

Március 20–21. között került megrendezésre a Pápai Páriz Ferenc Alapítvány és a magyar Egészségügyi Társaság közös szervezésében Székelyudvarhelyen a XXII. családorvosi továbbképző-konferencia. A Balla Árpád főorvos által szervezett akkreditált rendezvényen 368 külföldi és hazai előadó vett részt.

Április 16–18. között Kolozsváron került sor a XXV. Tudományos Ülésszakra, melyen 495 résztvevőt regisztráltak. A népes hazai előadókhöz 31 külföldi, főleg magyarországi – budapesti, szegedi, debreceni, pécsi – orvos, gyógyszerész és fogorvos társult. A Tudományos Ülésszak első felében továbbképző és plenáris előadások hangzottak el. Péntek délutántól szombat délig 12 szekcióban 103 előadás hangzott el, amelyek az orvostudomány szinte minden ágát felölelték. A Tudományos Ülésszak keretén belül két díjat is kiosztottak. A Csögör Lajos-díjat a Kuratórium Feszt György professzornak ítélte oda, a „Lencsés György – Ars Medica”-díjat pedig dr. Szilágyi Tibor professzor vehette át. Ugyancsak ekkor került sor a dr. Kopp Elemér-pályadíj átadására is. A díjazott Török Tamás gyógyszerészhallgató volt. A sikeres ülészak megszervezéséért külön köszönet illeti Bódizs György alelnök urat.

Szeptember végén (25–27.) zajlott Szilágysomlyón a XXII. orvostovábbképző, a Báthory-napok keretén belül megrendezésre került nemzetközi orvoskonferencia, *Egészséges életmód* témakörben. A 104 résztvevő részben külföldről (Magyarország, Szlovákia, Németország), részben Erdélyből érkezett. A Széman Péter által szervezett továbbképzőn 9 előadás hangzott el. A konferencia a Báthory István Alapítvány, a Magyar Egészségügyi Társaság (MET), illetve az EME Szilágysomlyói Fiókegyesületének égisze alatt zajlott, és a Román Orvosi Kamara által elismert rendezvény volt.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozathoz kapcsolódott a november 6–7. között tartott XIX. erdélyi orvosnapok (208 résztvevő), melyet a szakosztály a Kolozsvári Akadémiai Bizottsággal, a Hargita megyei Orvosi Kollégiummal és a csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórházzal közösen szervezett. Az rendezvény helyszíne ezúttal a csíkszeredai Fenyő szálló volt. A sikeres konferenciáért Sipos Emesét és Pázmán Enikőt illeti dicséret.

A szakosztály 2015. május 29-én a marosvásárhelyi Kultúrpalota nagytermében ünnepi rendezvényt tartott a marosvásárhelyi magyar nyelvű orvos- és gyógyszerész-képzés 70 éves évfordulója alkalmából, amelynek keretében a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem tanárainak segítségével közösen szerkesztett *A marosvásárhelyi magyar nyelvű orvos- és gyógyszerész-képzés 70 éve* című könyv bemutatójára is sor került. A kötet a MOGYE történetének kritikus szakaszait összefoglaló írásokat és az egyes tanszékek rövid történetét tartalmazza.

A szakosztály minden évben pályázatot ír ki orvosok, fogorvosok és gyógyszerészek kutatói tevékenységének és szakmai érvényesülésének segítésére. A 2015-ös kutatási ösztöndíjra beérkezett pályázatokat a Választmány által kinevezett bizottság bírálta el. A nyertes pályázók Szabó Zoltán István és Bucur Pálma.

A szakosztály a Semmelweis Egyetem Gyógyszerésztudományi Karával közösen két pályázatot hirdetett meg a gyógyszerész/orvos kutatók/kutatócsoportok részére az erdélyi és a budapesti régió közti tudományos együttműködés fellendítése céljából, valamint egyetemi hallgatók részére a gyógyszerkutatásba, illetve a nagyműszeres gyógyszer tudományi technikákba való bekapcsolódás céljából. A két pályázaton összesen hat kutató/kutatócsoport pályázata részesült anyagi támogatásban.

2015-ben folytatódott a tavalyi évben először meghirdetett pályázati kiírás, mely a tudományos üléseken való ingyenes részvételt tette azok számára lehetővé, akik a bemutatandó dolgozatukat a jelentkezési határidőig teljes terjedelemben, közlésre alkalmas formában beküldték. A 28 dolgozat közül a szaklektorok pozitív elbírálásában részesülőket az Orvostudományi Értesítő közölte.

2006-ban hozta létre a szakosztály a legjobb tanulmányi eredményt elért végzős egyetemi hallgatóknak a Csögör Lajos-díjat és -oklevelet, melynek kiosztására 2015-ben is az egyetemi évet záró ballagáson került sor a Vártemplomban. A díj pénzjutalmat és a *Csögör Lajos börtönévei* című kötetet foglalta magában, melyet az 5 díjazott diáknak Szilágyi Tibor szakosztályi alelnök adott át.

2015-ben Feszt György nyugalmazott professzornak, egykori EME OGYSZ-elnöknek Áder János a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét adományozta, ugyancsak a múlt évben Fülöp Ibolya Pápai Páriz Ferenc-díjban részesült, míg Sipos Emese gr. Mikó Imre-emléklakettet vehetett át az EME vezetőségétől.

A szakosztály szakmai eredményeit ismertető kiadványa az Orvostudományi Értesítő 88. kötetének két száma a nyomdai munkálatok szakaszában van. 2015-ben sikerült további két különszámot is megjeleníteni, melyek a XXV. Tudományos Ülésszakon és a XXII. Tudományos Diákköri Konferenciákon elhangzott előadásokat tartalmazzák. A lap korszerűsítése, illetve szakmai színvonalának emelése érdekében folyamatban van egy „Editorial Manager”-program bevezetése, mely lehetővé fogja tenni a beérkezett cikkek gyorsabb véleményezését és az egész szerkesztőségi munka gyorsabb, áttekinthetőbb bonyolítását. Köszönet illeti Mezei Tibor felelős szerkesztő, valamint a szaklektorok és korrektorok gyors és igényes munkáját, mely által a lap szakmai színvonalát emelik. A szerkesztőbizottság kiemelt feladatának tartja a lap nemzetközi adatbázisokba történő bejegyzését. Ennek feltétele a határidők pontos betartása, illetve a közlésre szánt tudományos cikkek következetes és igényes véleményezése. A 88. kötet számainak nyomdaköltségét a Gedeon Richter Románia Rt. fedezte. Tisztviselők: Szabó Béla elnök, Sipos Emese, Szilágyi Tibor, Bódizs György alelnökök, Szatmári Szabolcs jegyző, Kovács Judit titkár.

4. A Jog-, Közgazdaság-, és Társadalomtudományi Szakosztály a 2015-ös évben is sokoldalú tevékenységet fejtett ki: hat konferenciát, egy kerekasztal-beszélgetést, hét előadást szerveztek, ezenkívül két alkalommal folyóiratokat egyszer pedig jogi szakkönyveket mutattak be, valamint egy megemlékezést tartottak. A rendezvényeken helyi és magyarországi szakemberek vettek részt. Május 21-én tartották a *Vidékfejlesztés jelenlegi helyzete és jövőbeli kilátások romániai és magyarországi tapasztalatok összevetése. Vidékfejlesztés alul- és felülnézetből* konferenciát. A rendezvény

célja a romániai vidék társadalmi, gazdasági problémáinak vizsgálata, valamint a 2014–2020-as új vidékfejlesztési program nyújtotta lehetőségek és akadályok feltérképezése, magyarországi és romániai tapasztalatok összevetésével. Előadók: dr. Tóth József (tanszékvezető egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem), Dr. Hamar Anna (tud. munkatárs, MTA–KRTK), dr. Váradi Mónika Mária (tud. főmunkatárs, MTA–KRTK), dr. Balogh Márton (egy. docens, BBTE, Politika-, Közigazgatás és Kommunikációtudományi Kar), dr. Kerekes Kinga (egy. adj., BBTE, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar), dr. Balla Emese (egy. adj., Sapientia EMTE, Természettudományi és Művészeti Kar), dr. Bíró Boróka Júlia (posztdoktori kutató, Bukaresti Közgazdaságtudományi Egyetem), Sebestyén Csaba (elnök, RMGE), dr. Vincze Mária (nyugalmazott egyetemi tanár). Az előadás-sorozatot kerekasztal-megbeszélés követte Tordaszentlászlón, a helyi vidékfejlesztési csoport tagjaival.

Június 11-én került sor a II. erdélyi magyar vendéglátás és turizmus konferenciára, melyet a szakosztály közösen szervezett a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Földrajz Intézetével. A rendezvény célja a szakmában dolgozó értelmiség megszólítása, a vendéglátás és a turizmus kutatásainak bemutatása, a tudományos kutatások iránti érdeklődés felkeltése az egyetemi hallgatókban. A konferencián 11 előadás hangzott el, az előadók a turizmus öt jelentősebb területét képviselték: egészségturizmus, városi turizmus, falusi turizmus, rendezvényturizmus és önkéntes turizmus. Előadók: dr. Birinyi József (a budapesti Hungarikum Szövetség elnöke), dr. Tokaji Ferenc (igazgató, Hőforrás Hotel és Üdülőpark, Gyula), dr. Albel Andor (a Dél-Alföldi Termál Klaszter elnöke), Deák Aliz (BBTE, Földrajz Kar), Horváth Zoltán és kol. (BBTE, Környezettudományi és Környezetmérnöki Kar), Cozma Lujza Tünde (BBTE, Földrajz Kar), Szász Tünde (BBTE, Földrajz Kar), Kolozsi Orsolya (BBTE, Földrajz Kar). Az előadásokat filmvetítés követte a magyar szellemi kulturális örökség ápolásáról, majd szakmai kirándulás Kidébe.

A Sapientia–EMTE Jogtudományi Intézete, az Erdélyi Magyar Jogászok Társasága (EMJT) és az Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) közös szervezésében június 26–28. között került sor az I. torockói jogászgűlésre. A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat keretében három szekcióban került sor a szakosztály konferenciájára. A Közgazdaságtudományi szekcióban került sor november 21-én a Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Nemzetközi Konferenciára, melynek a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karának Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézete, a KAB, valamint a Pro Oeconomica Egyesület voltak a társszervezői. A konferenciára Dániából, Horvátországból, Szerbiából, Magyarországról, valamint Romániából érkeztek előadók. A rendezvényen három plenáris előadás, délután pedig a négy párhuzamos szekcióban (Könyvelés és pénzügy, Közgazdaságtan, Menedzsment, valamint Marketing) összesen 46 előadás hangzott el. A plenáris és a szekció-előadások közötti időben szervezett workshopon a résztvevők bemutathatták az intézményeik saját szakfolyóiratát (összesen 15 szakfolyóiratot). A magas színvonalú szakmai előadások folytán a résztvevők kiváló szakmai tapasztalatokra tehettek szert, másrészt pedig a kapcsolatelépítés terén is sikeres volt a konferencia.

A jogászok Somló Bódog, Moór Gyula és Horváth Barna jogfilozófiájának aktualitása címmel szerveztek konferenciát november 6–7-én, melynek társszervezője a Sapientia EMTE Jogtudományi Tanszéke volt. Az előadások négy szekcióban, négy témakörben zajlottak neves magyarországi és erdélyi előadók részvételével. A konferencia utolsó mozzanataként Somló Bódog-emlékhely állítására került sor a Házsongárdi temetőben. A konferencia egyúttal a magyar jogfilozófusok kolozsvári tanácskozását is magában foglalta.

A Filozófia szekcióra november 21-én került sor *Kortárs fejlemények a magyar nyelvű fenomenológiai kutatásban* címmel.

Egy előző évben jól sikerült, nagy érdeklődést kiváltó rendezvény megismétlésére is sor került: április 28-án *Restitúció tegnap – és holnap?* címmel tartottak kerekasztal-beszélgetést, az ingatlanok visszaszolgáltatásával kapcsolatos romániai jogszabályi háttérről és joggyakorlatról. A beszélgetés résztvevői: Bányai József ügyvéd (Kolozsvár), Somai László József ügyvéd (Kolozsvár), Bonyhai Eleonóra ügyvéd (Nagybánya), illetve dr. Sztranyiczki Szilárd ügyvéd, egyetemi adjunktus, moderátor: dr. Kokoly Zsolt, a Sapientia EMTE Jogtudományi Tanszékének oktatója. A rendezvényt a szakosztály közösen szervezte a Sapientia EMTE Magánjogi és Összehasonlító Jogi Intézetével, valamint az Erdélyi Magyar Jogászok Társaságával (EMJT). A résztvevők száma 35 körül volt.

A szakosztály 2015-ben is alapvető tevékenységének tekintette a rendszeres szakmai előadások megszervezését. Az elmúlt évben hét előadásra került sor, három magyarországi és három kolozsvári előadóval, valamint a GTK diáktagjaival. Március 24-én dr. Bélyácz Iván (a MTA rendes tagja, a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának egyetemi tanára) tartott előadást *A permanens pénzügyi válság alakváltozatai* címmel. Március 25-én a BBTE Magyar Szociológia és Szociális Munkásképző Intézetével közösen szervezték a Szociológiai Estet, ahol Péter László *Labdarúgás és társadalom. Lehet-e a foci az új politikai eszköz?* című előadása hangzott el. Április 22-én Horváth Gyula (a Pécsi Tudományegyetem egyetemi tanára, az MTA KRTK RKI Dunántúli Tudományos Osztály tudományos tanácsadója) *Sikeres régiók* című előadására került sor. Május 13-án Heidrich Balázs (Budapesti Gazdasági Főiskola, a Pénzügyi és Számviteli Kar dékánja, egyetemi docense) tartott előadást *Tékozló fiúk és lányok, avagy a családi vállalkozások vezetésátadási problémái* címmel. Május 13-án Dániel Botond *Szociális civil szervezetek online kommunikációja* című előadására került sor. Október 14-én Balla Emese: *Vidéki mikrovállalkozások támogatása Romániában* címmel tartott előadást. November 18-án a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézetének keretében működő Gazdasági Tanácsadó Klub hallgatóinak *Az információtechnológiai és kommunikációs (ICT) iparág bemutatása* című előadására került sor.

A szakosztály 2015. február 26-án tartott közgyűlésén Péter László és Abrudbányai Melinda ismertették az *Erdélyi Társadalom* folyóirat 2014-es számait. Március 4-én az Erdélyi Múzeum 2014/4-es lapszámát mutatta be Vincze Mária és Kiss Dénes. Április 8-án Somai József előadásával megemlékeztek gróf Teleki Domokos születésének 205. (1810. április 1.), Szentkirályi Zsigmond halálának 145. (1870. április 16.), Orbán Balázs halálának 125. (1890. április 19.), báró Wesselényi Miklós halálának 165. (1850. április 21.)

évfordulója alkalmából, gazdasági gondolkodásuk tükrében. Október 15-én 9 jogtudományi témájú kötetet mutattak be. Tisztségviselők: elnök Vincze Mária, alelnökök: Balla Emese, Kiss Dénes, Kokoly Zsolt.

5. A Műszaki Tudományok Szakosztálya keretében a 2015-ös évben gazdag, változatos programokra került sor, mindezekkel követve a szakosztály céljait: a szakember-utánpótlás, nevelés, a fiatal kutatók szakmai előrehaladásának a támogatása, a magyar műszaki nyelv ápolása, művelése, valamint a műszaki értelmiség összefogása. Ennek jegyében tudományos üléseket és tudomány-népszerűsítő előadásokat, kiállítást, emlékülést rendezett, szakmai táborot szervezett, s tudományos tevékenységek, kutatások működését segítette. Munkássága eredményeit a kiadványsorozataiban tette közzé, s az EDA-ban terjesztette.

Február 21-én a szakosztály fennállásának 25 éves évfordulójára tartottak ünnepi emlékülést, melynek keretében Jenei Dezső-emléklappal tüntették ki Pálffy Károlyt, Gyenge Csabát és Márton Lászlót, valamint bemutatták a szakosztály legújabb sorozatkötetének, a Műszaki Tudományos Közleményeknek első számát. A rendezvényen a szakosztályi elnök előadásában felelevenítette szakosztály elmúlt 25 évét. Ezt követően előadások hangzottak el a szakosztály fontosabb tevékenységeiről, eredményeiről: Talpas János *A technikatörténeti alkotótáborok és szakmai gyakorlatok rövid áttekintése*, Márton László *A technikatörténeti kutatások gyakorlati eredményei, hasznosulásai*, Máté Márton *A Műszaki Tudományos Füzetek jelentősége a magyar nyelvű műszaki oktatásban* címmel. Megemlékeztek a Műszaki Tudományok Szakosztály elhunyt oszlopos tagjairól: Balogh Ferenc, Jenei Dezső, Pálfalvi Attila, Gombos Jenő, Szakács József, Maros Dezső, Sándor László. Az évforduló megünneplésére kiállítás is készült.

Február 22-én Gyenge Csaba professzort, egykori szakosztályi elnököt, az EME alelnökét a Vár Szeniorja címmel tüntették ki a kolozsvári Operabálon.

2015. március 19–20. között immár huszadik alkalommal rendezte meg a szakosztály a Fiala Műszaki Tudományos Ülészakát, a konferencia partnere a Sapia-EMTE volt, fővédnöke: Lovász László, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, védnöke: Gyulai József, a Novofer Alapítvány kuratóriumának elnöke.

A rendezvény ünnepi megnyitóján a negyedik alkalommal adták át a Maros Dezső-díjat, melynek célja a romániai magyar ifjú műszaki szakemberek kutatásának támogatása, elismerése további kutatásra való ösztönzése. Ezúttal Kisfaludi-Bak Zsombor építész-mérnök-hallgató vehette át a díjat. Délután hetvenhat előadás hangzott el hat szekcióban. Az ülészak előadásai a Műszaki Tudományos Közlemények sorozatban jelentek meg, a kötet 191 szerző 79 írását tartalmazza. A kötet és a tanulmányok külön-külön is elérhetők online módon az Erdélyi Digitális Adattárban: <http://hdl.handle.net/10598/28595>. A konferencia másodnapján, március 20-án az erdélyi barangolás program keretében a résztvevők kolozsvári városnéző sétán s egy szakmai kiránduláson vettek részt a Hideg-és a Meleg-Szamos völgyében, programfelelős Talpas János volt.

Április 23-án Márton László tagtársunk tartott előadást *Tudományos ismeretterjesztés a szülőföldön való megmaradásért magyarként* címmel a *Közösségfejlesztés és*

nemzeti összetartozás konferencián Székesfehérváron. Előadásában az EME MTSZ tevékenységét, a szakosztály által szervezett éves táborokat is megemlítette, amelyek többek között a honismeret megerősítését is szolgálja.

Április 25-én a XXII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon a Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek könyvsorozatról tartott előadást Bitay Enikő sorozatszerkesztő a MKE Műszaki Könyvtáros Szervezete rendezvényének meghívott előadójaként. Előadása keretében kitért a szakosztály technikatörténeti kutatásaira, az erdélyi műszaki örökségvédelmi programra, s kiemelte az elért eredmények közlésének fontosságát.

Május 28-án került sor a mohácsi taposómalom ünnepélyes átadására, melynek megépítése, kivitelezése Márton László tagtársunk irányításával valósult meg. A létesítmény kivitelezéséhez, amint azt Márton László is hangsúlyozta a megnyitó ünnepségen, nagy szerepük volt a szakosztály által több éve szervezett technikatörténeti táboroknak.

Június 9-én harmadik alkalommal került sor a *Magyar műszakis ballagásra* a Kolozsvári Műszakis Műszakis Klub (KMDSZ) és a szakosztály szervezésében. A frissen végzett kolozsvári műszakis kollégákat Bitay Enikő szakosztályi elnök, Rész Konrád, a KMDSZ elnöke, Gobesz Zsongor, a KME docense, valamint Vass Gergely, a KMK elnöke üdvözölte. A ballagó diákoknak emléklapot, könyvet, útravaló füzetecskét, s virágot adtak át a szervezők.

Az elmúlt évben a szakosztály a Bukaresti Állami Televízió magyar adásával is együttműködött. Miholcsa Gyula, a magyar adás munkatársa sorozatot készít olyan erdélyi származású vagy Erdélyben dolgozó, tevékenykedő kevésbé ismert magyar tudósokról, akik ma már nem élnek, ehhez kiváló forrásanyagot nyújthattak a szakosztályban folyó műszaki tudománytörténeti kutatások eredményei. Június 11-én Martin Lajosról és gyűjteményéről készült felvétel az EME székházában, melynek részleteit a dokumentumfilmben használta fel.

A Műszaki Tudományok Szakosztálya augusztusban, a Magyar Napok keretében folytatta a Kolozsvár ipartörténete című, már említett előadás-sorozatot, a mintegy 180 résztvevő megtekinthette az előcsarnokban felállított, a *Tehnofrig emlékei képekben* című kiállítást, mely kiváló helyszínnek bizonyult a találkozóra, kötetlen beszélgetésre, emlékek felidézésére, s egyben rádió és tv-interjúk készítésére.

A szakosztály augusztus 26–30. között tizennegyedik alkalommal szervezte meg a technikatörténeti alkotótáborát, 2015-ben Várfalva és környéke volt a terepmunkák helyszíne. A 10 fős csapat első ízben végzett helyszíni terepszemlélén a felmérni kívánt objektumokat vette számba, s dolgozta ki az elkövetkező időszak célirányú munkálatait. A tábor szakemberei a Kolozsvári Műszaki Egyetem, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem és a Sapientia-EMTE oktatói voltak.

Szeptember 5–6. között rendezték meg a második *Nemzetközi Kovácstalálkozót* Sepsiszentgyörgyön, a rendezvény szervezésében, lebonyolításában Márton László tagtársunk vállalt fő szerepet, valamint a szakosztály képviselőjében *Mesterség és művészet* címmel tartott előadást.

Szeptember 25–26-án az Északkelet-Magyarország Ipartörténetének Ápolásáért Alapítvány (Miskolc-Diósgyőr) és az MTA Miskolci Területi Bizottsága (MAB)

Történettudományi és Néprajzi Szakbizottsága a IX. Fazola Fesztivál (Miskolc–Újmassa, 2015.) keretében nemzetközi tudományos konferenciát rendezett az ipari örökségről. A rendezvényen meghívott előadó volt a szakosztály elnöke, aki az előadását megelőzően röviden bemutatta az EME tudományos törekvéseit s a szakosztály műszaki örökségvédelem projektjét, az elért eredményekkel. Majd *Debreczeni Márton (1802–1851), az „egyetlen” erdélyi bányász műszaki hagyatéka* címmel tartott előadást.

2015. október 15–22. között az EME ipartörténeti gyűjteményeinek válogatott anyagával vett részt a *Ki hol dolgozott?* című kolozsvári ipartörténeti kiállításon a Transzit-házban.

November 5–6. között az *Idő és az Ember konferencián* (XVII. Simpozion Național Timpul și Omul) Márton László tagtársunk tartott előadást román nyelven: *Două orologii cu un singur arătător, din secolul XVIII, realizate de același meșter* címmel, immár nyolcadik alkalommal vett részt a rendezvényen, terjesztve a szakosztály technikatörténeti kutatásainak eredményeit.

November 13-án Csíkszeredában a magyar nyelv napja alkalmából szervezett ünnepségen Kájoni János-díjjal tüntették ki Márton László tagtársunkat a magyar műszaki tudományos nyelv ápolásáért.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat keretében tartott XVI. Műszaki Tudományos Ülészakot a szakosztály a Sapientia–EMTE marosvásárhelyi Műszaki és Humántudományok Karával közösen szervezte. A rendezvényen 29 szerző 15 előadását hallgathatták meg a jelenlevők. A rendezvényen adták át a szakosztály kitüntetését, a Jenei Dezső-emléklapot, melyet ezúttal Kelemen András, a Sapientia EMTE Műszaki és Humántudományok Kar dékánja kapott az erdélyi magyar műszaki tudományosság fejlesztésében és ápolásában kifejtett kiemelkedő munkássága elismeréséül.

A 2015-es évben két új kötete jelent meg a 2014-ben elindított sorozatnak, a Műszaki Tudományos Közleményeknek: MTK 2. *XV. Műszaki Tudományos Ülészak. The XV-th International Conference of Technical Sciences*. Konferenciakötet (szerk. Bitay Enikő, Máté Márton); MTK 3. *XX. Fiatal Műszakiak Tudományos Ülészaka. Proceedings of the XXth International Scientific Conference of Young Engineers*. Konferenciakötet (szerk. Bitay Enikő). Ugyanakkor megjelent a Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek sorozat 8. kötete: Bitay Enikő–Márton László–Nagy Tibor Sándor–Talpas János: *Kide, a kőből épült település*, melyet október 3-án a felújított kidei templom avatőünnepségén mutattak be.

A 2015. év folyamán Orbán Katalin önkéntes tagtársunk segítette a digitális adattár ipartörténeti tárának adatbevitelét a metaadatoláshoz.

A szakosztály a 2015-ös évben is együttműködött más intézményekkel, folytatódtak a közös kutatások a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemmel, a Babeș–Bolyai Tudományegyetemmel, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel, valamint az Óbudai Egyetemmel, melyek eredményei különböző fórumokon hangzottak el és jelentek meg társszerzőségben kiadványokban. Tovább folytatódtak a szakosztály keretei között zajló archeometriai, valamint tudomány- és technikatörténeti kutatások, valamint az ipartörténeti emlékek gyűjtése is. A 2015. évben folytatódtak az

interjúkészítések a kolozsvári nyugdíjas műszaki értelmiséggel, akik egykor az iparban dolgoztak, s személyes emlékeikkel, élményeikkel járulhattak hozzá ily módon az ipartörténeti adatgyűjtéshez. A szakosztály vezetősége: Bitay Enikő elnök, Márton László és Máté Márton alelnökök, Szilágyi Júlia titkár.

6. A Matematikai és Informatikai Szakosztály tagjai ebben az évben is konferenciák, tudományos ülésszakok, előadások, továbbképzők és szakmai versenyek szervezéséhez járultak hozzá. Ezekre a tevékenységekre a BBTE és a Sapientia-EMTE oktatóival, a Farkas Gyula és a Mitis Egyesületekkel, a Matlap közösségével, a Radó Ferenc Matematikaművelő Társasággal, valamint a KAB Matematika, Informatika, Fizika és Csillagászati Szakbizottságával együttműködve került sor.

2015 márciusában tagtársaink részt vettek az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya által rendezett *Fiatal Műszakikak XX. Tudományos Ülésszakán*, melyen olyan kutatási eredményeket mutattak be, amelyek kapcsolódnak a műszaki tudományokhoz.

Legfontosabb rendezvényük 2015-ben is A Magyar Tudomány Napja keretében szervezett konferencia volt, melyre november 13–15. között került sor Csíkszeredában a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen. A 6. Matematika és Informatika Alkalmazásokkal Konferencia megnyitóján Makó Zoltán köszöntötte az egybegyűlteket, majd a Matematika, Informatika és Didaktika szekciókban folytatódott a rendezvény. Az este folyamán a konferencia résztvevői kerekasztal-megbeszélésen a matematikatanár-képzés és a tehetséggondozás időszerű problémáit vitatták meg.

A konferencia második napja plenáris előadásokkal kezdődött. Az első előadó Illés Tibor volt, aki a hálózati folyam feladatokra vonatkozó pivot algoritmusok polinomiális komplexitásáról beszélt. Ezt követően Csendes Tibor vezetett be a megbízható optimalizálás rejtelmibe. Végül a szekciót Kassay Gábornak az egyensúlyfeladatokra és ezek alkalmazásaira vonatkozó előadása zárta. Ezt követően újból három párhuzamos szekcióban folytatódott a rendezvény.

A szombati nap záróeseményeként került sor a *Farkas Gyula-emlékérem* átadási ünnepségére. A díjat minden évben a *Farkas Gyula Egyesület a Matematikáért és Informatikáért* ajánlja fel olyan matematika- vagy informatikatanároknak, akik tanári pályájuk során jelentős mértékben hozzájárultak a matematikai és informatikai ismeretek terjesztéséhez és tevékenyen részt vettek a tehetséggondozásban. Az idén a következő matematikatanárok részesültek a díjból: *Bíró Béla* (Sepsiszentgyörgy), *Darvas Anna Mária* (Barót) és *Mátéfi István* (Marosvásárhely). A díjazottak laudációját Szenkovits Ferenc, Kolumbán József, illetve Bencze Mihály állította össze és olvasta fel. A konferencián összesen 39 előadás hangzott el és több mint 60 személy részvételével tartották meg.

További részletek a rendezvényről a Darvay Zsolt által írt Konferencia és találkozó a Magyar Tudomány Napján című cikkben találhatóak, amely a Matlap 2015/10-es számában jelent meg. Tisztségviselők: Robu Judit elnök, Makó Zoltán alelnök, Darvay Zsolt titkár.

7. Az Agrártudományi Szakosztály 2015. január 10-én Bereczki Máté pomológusra emlékezett. A Nagy Tóth Ferenc irányításával összeállított anyagot Lázár László ismertette. Ez követően az enyedi borokat és a torockószentgyörgyi sajtokat

ismerhették meg a jelenlevők, a rendezvényt a szakosztály a BBTE Alkalmazott médiatudományok magiszteri iskolájával közösen szervezte. Február 24-én Csorba Istvánra születésének 90 éves évfordulójára emlékeztek. Ezt követően Xantus Gábor tartott érdekes vetített képes beszámolót az Antarktison és a Jáva-szigetcsoporton tett utazásáról, kalandjairól. Március 1-én Nyáradszeredán a hagyományos kertésznapokra került sor, a rendezvényen több szakosztályi tag közreműködött.

Március 26-án a Természettudományi Szakosztállyal közösen tartottak megemlékezést Palocsay Rudolf biológus, a kolozsvári Gyümölcsészeti Kísérleti Állomásának megalapítója születésének 115 éves évfordulójára, a rendezvényen, a család jóvoltából, személyes tárgyaiból, munkásságáról összeállított kiállítást, valamint a bukaresti tv magyar szerkesztősége által készített riportokból részleteket tekinthetett meg a nagyszámú közönség.

Áprilisban, Marosvásárhelyen az EU-s támogatásokat kifizető ügynökség tartott tájékoztatót és megbeszélést a gazdák területalapú támogatásáról.

Ugyancsak áprilisban Marosvásárhelyen a Sapientia-EMTE Kertészeti Tanszéke szervezésében kukorica-vetőmagági előkészítő bemutatót tartottak.

A szakosztálya és a Sapientia EMTE Természettudományi és Művészeti Kar közös szervezésében április 21-én Dósa Gerő állatorvos tartott előadást *Hozzám szól a kutyám* címmel.

Június 20-án a 90 éves Csávossy Györgyöt köszöntötték Sipos Gábor elnök, Egyed Ákos, Kántor Lajos, Uray Zoltán akadémikusok. Életpályáját Farkas Zoltán ismertette. Írásaiból Jancsó Miklós, verseiből Albert Júlia színművészek összeállítással köszöntötték. Munkatársai, növendékei élményeiket elevenítették fel. Erre az alkalomra Lázár László felkérte a bukaresti tv magyar adásának szerkesztőségét, hogy archívumukban található műsorokból, riportokból állítsanak össze egy válogatást, amelyet Jakabffy Tamás mutatott be.

Júliusban a Sapientia Kertészmezőnöki Tanszékeének kísérleti telepén Nyárádi István tartott előadást a talajtakarás hatásának eredményeiről és a talaj-növény rendszer összefüggéséről. Augusztusban a Kolozsvári Magyar Napok alkalmával a Természettudományi Szakosztállyal közösen tartottak szakmai tájékoztatókat az érdeklődőknek.

Októberben Marosvásárhelyen a Sapientia-EMTE Kertészmezőnöki Tanszéke és a vetőmag- és a gyomirtó-előállító cégekkel karöltve a bemutató parcellákon értékelték ki a 2015-ös eredményeket.

Novemberben A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvény keretében 21-én a Sapientia Környezettudományi és Kertészmezőnöki Tanszékeivel közösen szerveztek tudományos ülésszakot Kolozsváron, ahol György Sándor, Széll Levente, Farkas Zoltán, Bálint János, Bandi Attila, Balogh Adalbert és munkatársai, Biró-Janka Béla, Bara Erzsébet, Botha Miklós, Hartel Tibor, Henning Anna Imola, Horváth Zoltán, Kiss Károly, Lőrincz Piroska, Lukács Géza, Nyárádi Imre István, T. Veress Éva tartottak előadást. Tisztségviselők: Farkas Zoltán elnök, Nyárádi Imre István alelnök, Lázár László titkár.

Ifjúsági szakcsoportjaink

Az EME a múlt évben is felkarolta, támogatta az utánpótlást biztosító, a kutatási munkára ösztönző ifjúsági szakcsoportok tevékenységét.

A **KoMaTE**, a Kolozsvári Magyar Történezhallgatók Egyesülete 2015-ben 20 éves fennállását ünnepelte, és tevékenységeik által is erre próbáltak hangsúlyt fektetni. Egész éves programjaik közt megtalálhatóak a Történelem-Filozófia Kar diákjai számára szervezett szakmai előadások, szakkörök; ugyanakkor a diákelet színesebbé tételét szolgáló szabadidős tevékenységek is. Ezek megvalósításában segítségükre van az Erdélyi Múzeum-Egyesület és a Kolozsvári Magyar Diákszövetség is.

Az egyesület számára az év első meghatározó pontja a február végi, aranyosgyéresi KMDSZ-szakosztálytábor volt. Márciusban közgyűlést tartottak az EME dísztermében, melyen ismertették az említett tervezetet, és tisztségújításra is sor került. Március 20–22. között pedig első ízben került sor a bogártelki Tavasz Táborra, melynek fő célja a csapatösszerázás volt. A 40 résztvevő – melyek között a Magyar Történelmi Intézet tanárai is jelen voltak – izgalmas programokon vehetett részt, volt túrázás, néptánc-táncítás, nótaszakkör, történelem témájú játékok, és sport is.

A 2014/2015-ös tanév második félévének másik kiemelkedő eseménye volt a KoMaTE Történelemverseny, melyet a kolozsvári középiskolásoknak szerveztek, ez alkalommal az 1815-ös bécsi kongresszus felidézésére. A nyári vakációban tovább folyt a munka: gólyafüzetet írtak és szerkesztettek, illetve első alkalommal Őszi Tábor is tartottak, a Sepsiszentgyörgy közelében lévő Benedekmezőn. A 2015/2016-os tanév megnyitóján a KoMaTE köszöntötte a gólyákat, egyúttal bemutatva az egyesületet, mind szóban, mind a gólyafüzet által. Ezt követően október igencsak gazdag volt tevékenységekben, rendezvényekben. A gólyák városnéző túrán ismerkedhettek a kincses várossal, és részt vehettek az V. KoMaTE Nótaesten. Ugyancsak a gólyákra koncentrált az október 16–18. között megszervezett KoMaTE Gólyatábor is, melynek helyszínül Árokajka szolgált. A hónap kiemelkedő eseménye az október 29-én tartott közgyűlés volt, melyen a leköszönő elnökség beszámolólt és kiértékelőt tartott, majd megtörtént az új szakkörök (kulturális turizmus és művészettörténet) beiktatása az Alapszabályzatba. Végül pedig az új vezetőséget is megszavazta a közgyűlés, így az elnöki tisztséget Szilágyi Adrienn, az alelnöki tisztségeket pedig Karikás Balázs és Orbán Tamás vehette át.

A november emlékezővel, tiszteletadással kezdődött: 1-én a KoMaTE tagjai fejet hajtottak és gyertyát gyújtottak a Házsongárdban nyugvó történészek sírjainál. A hónap közepén sor került a *KoMaTE – Com'on, TE!* rendezvényre, a Kolozsvár 2015 Ifjúsági Főváros projekt keretén belül. Az esemény előadás-sorozattal és a Korzo Egyesület városnéző sétájával kezdődött, majd versennyel folytatódott. Az izgalmas kincskereső verseny által a szervezők Kolozsvárt igyekeztek megismertetni a résztvevőkkel: miután a város fontosabb pontjain megfordultak és teljesítették feladatukat, az EME dísztermében tudhatták meg az eredményüket. Novemberben fontos szereppel bírt a KoMaTE életében a Gólyabál is, melyet a Földrajz Körrel (FÖK) karöltve szerveztek meg a két kar gólyáinak.

Az év utolsó, egyben legfontosabb eseménye a december 9–12. közötti KoMaTE Napok voltak, melyen nem csak az elmúlt egy évet ünnepelték meg, hanem az egyesület 20. születésnapját is. A négynapos eseménysorozatnak az EME díszterme adott otthont, ahol pár napig megtekinthető volt a KoMaTE elmúlt 20 évének emlékeit felidéző kiállítás is. A szervezők e pár nap alatt megpróbálták bemutatni, mit rejt magában a kolozsvári történész fogalom. Volt előadás-sorozat, filmvetítés, kirándulás, a StudCooppal közösen szervezett örömfőzés, vitaest; és a diákok meghallgathatták dr. Sipos Gábor személyes beszámolóját az 1989-es kolozsvári eseményekről. A 2015-ös KoMaTE Napokat – ugyanakkor az egyesület ez évi tevékenységét – a sétatéri Kaszinóban rendezett, a '20-as évek hangulatát idéző bál zárta, amelyen régi és új tagok együtt nosztalgizálhattak, szórakozhattak. A KoMaTE vezetői: elnök Szilágyi Adrienn, alelnökök Karikás Balázs és Orbán Tamás.

A **GEKKO** (Geológus Egyetemisták Kolozsvári Kutató Osztálya) a 2015-ös évben folytatta szakmai és közösségi tevékenységét. Az év legfontosabb rendezvénye a Vargyas-szorosban megszervezett GEKKO-tábor volt, amelyet az EME és az Elveszett Világ Természetvédelmi, Turista- és Barlangászegyesület segítségével szerveztünk meg. A táborban résztvevő 12 személy Silye Lóránd és Kovács Szilamér előadásait hallgathatta meg, illetve szakmai kirándulásokon vettek részt. A rendezvényt a Communitas Alapítvány támogatta. A GEKKO tagjai ezenkívül résztvevőként vagy előadóként jelen voltak a Székelyföldi Geológus Találkozón, a Bányász-, Kohász-, Földtani Konferencián és a Marosi Pál–Ferenczi István Emlékkonferencián. Az EME-székházban kétnapos szakmai rendezvényt tartottak, melyen Márton István érteletan-kutató meghívására Komlóssy György bauxitkutató tartott előadást. A hallgatói közösség összekovácsolása érdekében igyekeztek minél több közösségépítő rendezvényt szervezni, mint a közös mikulásos vagy a gólyatábor. A GEKKO vezetőségi tagjai: Lengyel Hunor elnök, András Kinga alelnök, Baumgartner Tamás titkár.

Fiókegyesületeink

A fiókegyesületek fontos pillérei az EME-nek, hiszen a felvállalt tudományos tevékenységek általuk kiterjednek olyan vidékekre is, ahol nagy szükség van a tudományos élet fellendítésére, fenntartására.

Az EME gyergyószentmiklósi fiókegyesülete 2015-ben két nemzetközi konferenciát szervezett, melyek élénk érdeklődésnek örvendtek, mind a szakemberek, mind a laikus hallgatóság részéről. Május 28-án *Az örmény genocídium emléke* címen tartott Megemlékező Nemzetközi Történészkonferenciának adott helyet a gyergyószentmiklósi Művelődési Ház. Az örménység és Gyergyószentmiklós több ponton is kötődnek egymáshoz, mint az a fiókegyesületi elnök, Garda Dezső konferencián elhangzott megnyitó szavaiból kiderült. Gyergyószentmiklóson él ugyanis Erdély legnagyobb magyar-örmény közössége, s ugyancsak ideköltözik az örmények erdélyi letelepedése is. Bár a gyergyói örmények az évszázadok során elmagyarosodtak, örmény tudatukat

mégis megőrizték. A konferencia azonban nem korlátozódott csupán a magyar-örmények történelmére, hanem a 100 éve történt genocídiummal kapcsolatos eseményekre is reflektált. A rendezvényen örményországi, magyarországi (Kajcsír Piroska – ELTE, Budapest,) és erdélyi (Puskás Attila – Marosvásárhely, Pál Emese – Kolozsvár, Bálintné Kovács Júlia – Kolozsvár, Lucian Năstasă Kovács – Román Akadémia, a Kolozsvári Gheorghe Barițiu Történeti Kutató Intézet armenológiai részlegének a vezetője, Magyarai Sáska Zsolt – Gyergyószentmiklós) szakemberek előadásai hangzottak el. A rendezvény súlyát emelte az örményországi nagykövet, illetve Szarka Gábor konzul jelenléte is. A kétnapos konferenciát Ábrám Zoltán genocídiummal kapcsolatos fényképkiállítására zárta.

Az év utolsó tudományos eseménye a november 18–19. között zajló előadás-sorozat volt, mely révén a gyergyószentmiklósi fiókszervezet is bekapcsolódott az EME által a Magyar Tudomány Napja tiszteletére szervezett rendezvénysorozatra. A *székelység 12–17. századi története és a Blénessy család* című nemzetközi konferencia munkálatai során a székelység – s ezen belül Gyergyószentmiklós – korai történetének eddig kevésbé ismert korszakát akarta tisztázni a régészek és a történészek legújabb kutatásainak összevetése révén. A konferencián részt vevő régészek és történészek előadásaikkal megpróbálták tisztázni a székelyeknek a Keleti-Kárpátokban való letelepedésének körülményeit. Az előadásokat Zsigmond Barna Pál főkonzul nyitotta meg, az ő szavaihoz csatlakozott majd a gyergyószentmiklósi alpolgármester, Nagy Zoltán. A hivatalos megnyitót követően előadást tartottak: Székely Zsolt (BBTE, Sepsiszentgyörgy), Demjén Andrea (Tarisznyás Márton Múzeum, Gyergyószentmiklós), Botár István (Csíki Székely Múzeum, Csíkszereda), Zsoldos Attila (MTA BTKI, Budapest), Weisz Boglárka (MTA, Budapest), Vörös Péter (ELTE, Budapest), Garda Dezső (BBTE, Gyergyószentmiklós), Pál Antal Sándor (ny. levéltáros, Marosvásárhely). A konferenciát Illýés Kincső Blénessy-családfa című bemutatója, illetve egy kerekasztal-beszélgetés zárta. A konferencián elhangzott előadások tanulmánykötetben is napvilágot látnak majd.

A fiókegyesület ezenkívül több könyvbemutatót és tudomány-népszerűsítő rendezvényt szervezett, melybe igyekezett a város történelemkedvelő lakosságát is bevonni. Fiókegyesületi elnök B. Garda Dezső.

A Zilah és Vidéke Fiókegyesület az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek kevés taggal működő része, a szórványban dolgozik, ahol több más (főleg helyi) kulturális szervezet is működik. Ezekkel sikerült jó partneri kapcsolatot teremteni, több tag más egyesületen belül is tevékenykedik. (pl.: a zilahi EMKE – Lakóné Hegyi Éva, Bajusz István; Tövishát Kulturális Társaság – Szilágycseh – Vida Katalin stb.). A fiókegyesület rendezvényeinek lebonyolításában a zilahi EMKE-vel, a „Pro Zilah” Egyesülettel, a Szilágy Társasággal, a szilágysomlyói EME-fiókegyesülettel és a Báthori István Alapítvánnyal, a szilágycsehi Tövishát Kulturális Társasággal, a Zilahi Megyei Múzeummal, a Szilágy Megyei Művelődési és Művészeti Központtal, a Hepehupa művelődési folyóirattal stb. működik együtt.

Május 9-én került sor a XXII. Szilágyság-kutatás napja rendezvényre, melynek tavalyi témája a *Magyar népelet és néphagyomány a Szilágyságban* volt. A rendezvényre Sarmaságon, a Kemény János-kastélyban került sor. A rendezvény további társszervezői:

az EME szilágysomlyói fiókszervezete, az EMKE, a szilágymegyei RMDSZ, a Tövishát Kulturális Társaság, a „Pro Zilah” Egyesület, a Szilágy Társaság, a Szilágy Megyei Művelődési és Művészeti Központ, a Pro Sarmaság Egyesület, illetve a Hepehupa művelődési folyóirat. Az előadásokat Kovács Kuruc János (az EME Zilah és Vidéke Fiókegyesületének alelnöke); Sipos Gábor (EME-elnök) és Horváth József (helyi történelemtanár) köszöntő sorai vezették fel. A témakörhöz kötődően 6 előadás hangzott el (Egyed Ákos, Kiss Imola és Kiss Sándor; Újhelyi Julianna-Mária; Péntek János; László László, Zsigmond Attila). Az előadásokat könyvbemutató (Biczó Gábor és Kotics József szerkesztése alatt megjelent *„Mevgagyunk mi egymás mellett...” Magyar–román etnikai együttélési helyzetek a szilágysági Tövisháton*), illetve a Hepehupa művelődési folyóirat legutolsó számának ismertetése követte. Az elhangzott előadások a Hepehupa szilágysági művelődési folyóiratban látnak majd napvilágot.

A fiókegyesület 2015-ben is aktívan részt vett a szilágysági kulturális életben. A tagtársak résztvevői, esetenként szervezői minőségben szerepeltek a Magyar Kultúra Napján, március 15-én, a magyar nemzeti ünnepen, a történelmi évfordulók megemlékezésein, a szilágysomlyói Báthory-napokon, a szilágycsehi Tövishát-napokon, a zilahi Szüreti Napokon, a Megyei Múzeum és a Szilágy Megyei Művelődési és Művészeti Központ rendezvényein, a Költészet tavaszán, a Városnapokon stb. Fiókegyesületi elnök: Bajusz István.

A szilágysomlyói fiókegyesület 2016. január 21-én tartotta meg éves közgyűlését. A gyűlésen elfogadták Széman Péter elnök beszámolóját a 2015-es megvalósításokról, valamint megtárgyalták és jóváhagyták a soron következő év munkatervét. Széman Péter áprilisban az EME-közgyűlésen képviselte a fiókegyesületet, április 16–18. között pedig az EME OGYSZ kolozsvári tudományos ülésén vett részt. A szilágysomlyói fiókegyesület elnöksége novemberben a Magyar Tudomány Napjának megnyitóját, valamint plenáris ülészakán is jelen volt.

A fiókegyesület 2015-ben a helyi RMDSZ-szel, illetve a Báthory István Alapítvánnyal közösen aktív szerepet vállalt a március 15-i rendezvények megszervezésében.

Néprajzi kutatások a Szilágyságban címen került május 19-én megrendezésre a XII. Szilágyság-kutatás napja, melyet immár hagyományszerűen közösen a zilahi fiókszervezetrel és más civil egyesületekkel szerveznek. A rendezvény helyszíne ezúttal Sarmaság volt. A konferencia a Petri Mór-díj átadásával zárult.

A Báthory-napok keretében, szeptember 25–27. között került megrendezésre XXII. alkalommal az *Orvostudományi továbbképző*, illetve a RMP SZ-szel közösen szervezett XV. *Pedagógus-továbbképző* (Módszertani lehetőségek a digitális nemzedék megszőlítésára). A Román Orvosi Kollégium által 8 kreditponttal jegyzett orvostovábbképző (Egészséges életmód) nem csupán hazai, hanem külföldi előadókat is vonzott (104 regisztrált személy). Fiókegyesületi elnök: Széman Péter.

A Csíkszeredai Fiókegyesület súlypontos tevékenysége a tudomány napi konferencia szervezése volt, melyen Apor Károly, a kiváló erdélyi jogász, közigazdász, országos hírű mintagazda és kultúraszervező, valamint Apor Vilmos, az első székely boldog életéről, tevékenységéről hangzott el 8 tudományos értekezés. A konferencia

délutánján az előadók Torjára és Zabolára látogattak az Apor család gazdasági, építészeti, művészeti, kulturális és turisztikai örökségének megtekintése céljából. A rendezvényt a fiókegyesület a Sapientia–EMTE Csíkszeredai Karával közösen, a Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusa, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma, Hargita Megye Tanácsa, Kulturális Központja támogatásával szervezte. A rendezvény sikerét tanúsítja a népes hallgatóság (145, zömmel fiatal résztvevő), illetve az Apor-konferencia közmédiában, sajtóban és rádióban való részletes megjelenítése.

A fiókegyesületi tagok tudományos ismeretterjesztő tevékenységet is folytattak. Az elmúlt évben több egyesületi tag (Ambrus Tünde, Balázs Lajos, Oláh Gál Robert, Makó Zoltán, Tapodi Zsuzsa) tartott előadásokat a megye városaiban, falvaiban. Fiókegyesületi elnök: Balázs Lajos, titkár Ambrus Tünde.

A Sepsiszentgyörgyi Fiókegyesület legnagyobb rendezvénye a Magyar Tudomány Napja Erdélyben keretén belül megszervezett *Virtuális rendszerek a társadalomtudományokban és az üzleti világban* című konferencia volt. A 2015. november 21-én zajló előadás-sorozaton olyan elméleti és gyakorlati szakemberek nyilatkoztak (Bakó Rozália; Bihari Béla. Nistor Laura; Sike Csanád), akik a társadalomtudományi elemzések során modellezésre használt virtuális rendszerekkel foglalkoznak, valamint akik a vállalkozói szféra szereplőiként virtuális rendszerek fejlesztésén és/vagy ezeket alkalmazva dolgoznak. A konferencia többek között arra kereste a választ, hogy napjainkban hogyan segítik a társadalomtudományi kutatásokat és az üzleti világ gyakorlati működését a virtuális rendszerek, milyen módon tud a tudomány hiteles ismeretszerzéshez segítő eszközként szolgálni. Az előadások élénk érdeklődésnek örvendtek, a közmédia is tudósított róluk. Ugyancsak a virtuális valóságnál maradvá említenénk meg, hogy november elején regisztrálásra került az *Erdélyi Múzeum-Egyesület Sepsiszentgyörgy* névvel ellátott Facebook-fiók. Az oldal célja a nagyközönséggel megismertetni az immár 2014-től tevékeny fiókegyesület munkáját, illetve hogy aktuális információkkal lássa el az oldal követőit.

Említésre méltó továbbá az, hogy a fiókegyesület elnöke 2015. június 4-én moderátorként részt vett a csíkszeredai Sapientia–EMTE Gazdaság- és Humántudományok Kar által szervezett *Értékváltások az átalakuló gazdaságban* című műhelyvitán. Fiókegyesületi elnök Bíró Boróka Júlia, titkár Kulcsár Erika.

A marosvásárhelyi fiókszervezet tagjainak nagyobbik része nem végez folyamatosan tudományos munkásságot. Akik tudományos tevékenységet végeznek – közülük elsősorban a természet- és műszaki tudományok művelői –, azt nem az EME keretében, hanem egyéb szakmai intézményekben, egyesületekben vagy egyéni úton, szabadidejükben fejtik ki, de az 1. szakosztályból is többen az EME-n kívül más tudományos szervezetekhez is kapcsolódnak, így például a történészek a marosvásárhelyi Borsos Tamás Egyesülethez, a néprajzosok a Kriza János Néprajzi Társasághoz.

A fiókegyesület *a tudomány napja* keretében november 28-án szervezett tudományos ülészakot a Borsos Tamás Egyesülettel közösen (szervezők: Pál-Antal Sándor akadémikus, Simon Zsolt és László Lóránt) *Maros megye és Marosvásárhely történetéből* címmel. A rendezvényen 12 előadás hangzott el, amelyeknek szerkesztett változatát

tanulmánykötetben szeretnénk megjelentetni; előadást tartott Pakot Levente (Budapest), Nagy József (Gyergyóremete), Murádin János Kristóf (Kolozsvár), Hámori Péter (Budapest), Pánczél Szilamér, Pál-Antal Sándor, Weisz Szidónia, Simon Zsolt, Nemes Gyula (Nagyernye), Tamási Zsolt, Spielmann Mihály, Sáránci Tamás.

A szakmai szempontból aktív tagok részt vettek egyéb tudományos intézmények által szervezett hazai és külföldi tudományos megnyilvánulásokon, és szakmai folyóiratokban és tanulmánykötetekben több tanulmányt tettek közzé. Mindezek mellett a tapasztalt kutatók elsősorban – de nemcsak – a pályakezdő fiataloknak szakmai tanácsadást nyújtottak. Fiókegyesületi titkár Simon Zsolt.

Kutatóműhelyek, szakcsoportok

Egyesületünk tudományos tevékenységet folytató műhelyeket, tudomány-népszerűsítő szakcsoportokat is támogat, melyek tevékenysége az EME célkitűzéseivel összhangban van. Székházunkban továbbra is helyet adtunk a Pósta Béla Egyesületnek. Az egyesület a romániai magyar régészek reprezentatív szervezete, alapvető célkitűzései között jelölte meg a történeti, művelődéstörténeti, régészeti, településtörténeti kérdések kutatását és az erre irányuló tevékenységek támogatását, a műemléki és muzeális értékek kutatását és megóvását, valamint az egyetemi szintű régészet- és történelemoktatás segítségét.

A **Pósta Béla Egyesület** keretében zajló tevékenységek szervesen hozzájárulnak az erdélyi magyar tudományosság kiszélesítéséhez. Az egyesület állandó kiemelt együttműködő partnere az EME. A két intézmény közös, hosszú távú projekteken vesz részt, ugyanakkor kutatópontot tart fent, amelynek Egyesületünk biztosít helyet. Az egyesület szervezésében a 2015-ös évben tovább folytatódtak a Nagykároly–Bobáld-tellen zajló régészeti feltárások (Molnár Zsolt egyetemi adjunktus irányításával). Az év során számos gyakorlati foglalkozás folyt a régészeti anyagismeret, illetve régészeti dokumentációkészítés (Apai Emese és Nagy József Gábor), valamint a régészeti anyagismeret és feldolgozás terén. Ismételten sor került a Pósta Béla Szakkollégium keretében folyó hallgatói képzésekre, terepkutatásokra is. Az egyesület tanulmányutakat szervezett, és tapasztalatcseréken való részvételi lehetőségeket teremtett a BBTE hallgatóinak, illetve bővítette az egyetemi oktatást segítő kézikönyvtár állományát. A 2015-ös évben is sor került a régészeti tárgyú – vendégelőadók által tartott – előadás-sorozat megszervezésére. A Bethlen Gábor Alap, a Communitas Alapítvány és a Romániai Kulturális Örökség és Kutatási Minisztérium, a Szatmár Megyei Tanács, Nagykárolyi Városi Tanács támogatásának köszönhetően az erdélyi térség társadalomrégészeti kutatását célzó programjait 2015-ben is sikeresen megvalósította. 2015-ben az Erdélyi Múzeum-Egyesülettel és az Entz Géza Alapítvánnyal közösen adta ki a Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából VIII. kötetét.

Meeting – Erdélyi Magyar Építőmérnök Társaság. A Meeting egy 2015-ben fiatal építőmérnökök által alapított szervezet, melynek célja egy olyan közeg megteremtése,

ahol lehetősége nyílik az építőmérnök kollégáknak szakmai rendezvényeken és fórumokon való részvételre. Főbb rendezvényeik, kétheti rendszerességgel kerülnek megszervezésre. Ezek közé tartoznak a kerekasztal-beszélgetések, melyek keretein belül egy szakmai meghívott rövid bemutatója után nyílt beszélgetés zajlik az adott témáról, illetve az esettanulmány, mely során egy kutatás, érdekes építészeti munkát, a szakma egy specifikus része kerül bemutatásra. Kiscsoport-tevékenységeket is szerveznek, ezek általában többalkalmas foglalkozások egy adott témában 10–12 személy részvételével. A szervezet programjait több mint száz építőmérnök követi, rendezvényeik általában 25–30 személy részvételével zajlik. Meghatározott tervük a programskála további színesítése, újabb kollégák megszólítása és több szakmai szervezettel való kapcsolat kialakítása. Tevékenységük partnerei az Erdélyi Múzeum-Egyesület Műszaki Szakosztálya, illetve a Romániai Magyar Közgazdász Társaság.

2015-ben hat kerekasztal-megbeszélést, hat esettanulmány bemutatását és egy műhelymunkát szerveztek meghívott szakemberekkel. A kerekasztal-megbeszélések témái: *Mérnöki legózás, avagy előregyártott vasbeton szerkezetek a civil építészetben* (Flóriansics Jenő), *Műemlékvédelem és régi épületek felújítása* (dr. Makkay Dorottya), *Építőipari hibák* (Puskás Attila), *Nem megfelelő szoftverhasználat mint veszélyforrás az épületszerkezetek tervezésében* (Nagy Zsolt), *Födémszerkezetek vasbeton épületeknél – előnyök és hátrányok* (dr. Kiss Zoltán), *Az igazság a hazatról, avagy energiahatékony épületek tervezése és kivitelezése* (Kádár Ferenc). Esettanulmányok: *A Farkas utcai református templom felújítása – tervezés és a kivitelezés követése a tervező szempontjából* (Sándor Boróka, André Annamária), *A BiogROUT kísérleti talajstabilizációs módszer és az előzetes kísérletek bemutatása* (Máté István Mátyás, Kaltenbacher Zsolt), *Magasfeszültségű távvezetékek tartóoszlopainak szerkezetvizsgálata* (Feleki Attila), *Merész! – avagy milyen magas lehet egy gipszkarton fal?* (Bacsó Árpád), *Előfeszített vasbeton tartók számolásának optimalizálása* (dr. Sándor Gábor), *Épületfelmérés – 3D-lézerszkennelés segítségével* (Bartha Csaba). Műhelymunka: *Előfeszített gerendák számítása* (Sándor Gábor).

Honlapjuk: <http://www.meet-ing.ro/>. A Meetingnek szervezői: André Anikó, Bor-dás Boglárka, Bohonyi Boglárka, Sándor Boróka, Sándor Gábor, Szenyes Szilárd, Vajda Imola és Vásárhelyi Zsolt, akik egyben az EME Műszaki Tudományok Szakosztályának is tagjai.

Az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya működésüket partnerként támogatja, rendezvényeiknek rendszeresen teret és szükséges eszközöket biztosít, ugyanakkor hirdeti, terjeszti a programjaikat, hiszen kiemelten tudomány-népszerűsítő, műszaki szakmai fejlesztő és közösségépítő a tevékenységük, mely a szakosztály céljaival összhangban van, s ezt jól kiegészíti a specifikus szakma révén is.

Az EME programjai

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület stratégiai céljainak megvalósítása érdekében 2015-ben a következő hosszú távú programokat működtette

I. Kutatóintézetünk, kutatási programjaink

Az EME Kutatóintézetének egyik fő feladata Erdély középkori és újkori történeti forrásainak feltárása. Az intézet és forráskiadási programja elválaszthatatlanul összeforr a hazai és magyarországi medievisztika kiemelkedő képviselője, Jakó Zsigmond akadémikus, az EME egykori elnöke személyével. Jakó professzor az intézményes keretek között folyó forrásfeltárás és -kiadás révén látta megvalósíthatónak az erdélyi középkori és újkori kutatások fellendítését és olyan fiatal kutatónemzedék kinevelését, amely hatékonyan hozzájárulhat e kutatások korszerű forrásbázisának megteremtéséhez és további alap kutatások elvégzéséhez. Az intézeti kutatási programok azért is fontosak, mert a történettudomány művelését állami finanszírozással végző Román Akadémia projektjei elsősorban az erdélyi történelem román vonatkozásai iránt érdeklődnek.

Az intézet igazgatója Kovács András művészettörténész, az MTA külső tagja, az EME alelnöke. A kutatóintézetnek jelenleg 13 belső munkatársa van. A főállású kutatók tevékenysége négy szakterületet ölel fel: történelem, nyelvészet, irodalomtörténet és filozófia.

A kutatási programok célja az erdélyi magyarság történetéhez és kultúrájához szoros kapcsolódó történeti és nyelvészeti források feltárása.

2015-ben folytatódtak a kora újkori Erdély történetére vonatkozó források, az Erdélyi káptalan és a Kolozsmonostori konvent jegyzőkönyveinek és az erdélyi fejedelmek királyi könyveinek kiadási munkálatai. Ugyancsak folytatódott a 17–18. századi erdélyi perszonális források kutatása (Székely László emlékirata, a nemesi íráshasználat) is. Úgyszintén forráskutatásként tartható számon Aranka György levelezésének kiadásra való előkészítése. Kortárs politikai-eszmetörténeti kutatásokkal foglalkozik filozófus kutatónk.

A nyelvész munkatársak 2015-ben olyan nagyszabású projektet indítottak el, mely folytatni kívánja azt a máig is befejezetlen munkát, melyet Szabó T. Attila az 1930-as években kezdeményezett: az erdélyi magyar helynévanyag gyűjtése, rendszerezése, kiadásra való előkészítése, valamint a modern kor igényeinek megfelelően ezek digitális megjelenítése.

Emellett a természettudományi témájú kutatások többnyire külső munkatársak tevékenysége révén egészítették ki fokozatosan az intézet profilját.

Az EME kutatási projektjei keretében **időszakos kutatómunkát** a 2015-ös évben összesen **28 személy** (külső munkatárs) végzett **13 kutatóprojekt** keretében. A kutatásban részt vett fiatal kutatók, egyetemi hallgatók munkájuk irányítását egyetemi oktatók vállalták, ezzel segítve, ösztönözve az egyetemen folyó kutatási tevékenységeket,

szakkörök működését. Kutatási tevékenységet egyes szakosztály keretében is végeztek, ezekről a szakosztályi beszámolókból tájékozódhatunk.

A külső kutatási megbízatások meghatározott időre szólnak. Az időközben lezárult kutatási programok rövid beszámolóit megtekinthetők az EME honlapján.

Az EME Kutatóintézetének három osztálya összefogja a humán- és társadalomtudományi, a műszaki és természettudományi, valamint az orvostudományi és gyógyszerészeti kutatási projekteket. 2015-ben az alábbi kutatási projektek munkálatai folytak:

A) A humán- és társadalomtudományi osztály kutatási projektjei

1. Fejedelemség kori források feltárása és kiadása: Projektvezető: Kovács András ny. egyetemi tanár, igazgató. A kutatás célja Erdély kora újkori történetére vonatkozó források feltárása, kiadása. Keretében a kutatók a következő forrásfeltárási munkákat végzik:

1.1. Az erdélyi Királyi könyvek regesztázása és kiadásra való előkészítése.

A fejedelmi kancellárián vezetett királyi könyvek (Libri Regii) a kora újkori Erdély egyik legjelentősebb forráscsoportját alkotják. Történeti forrásértéküket a bennük fellelhető irattípusok változatossága, a fejedelemség kori Erdély társadalmi életének csaknem minden területére kiterjedő adatgazdagsága adja. A forráskiadvány-sorozat korábbi kötetekben is alkalmazott szabályok szerint Bethlen Gábor királyi könyvei közül a VIII. (1615–1617), XII. (1623–1628) és XV. Liber Regiusok (1622–1628) [MOL F1: 11, 14, 18.] kivonatai készültek el. Befejezés előtt áll Báthory Gábor 1608–1610 közötti királyi könyveinek a regesztázása is. Kutatók: Fejér Tamás, Pakó László, Szász Anikó.

1.2. A kolozsmonostori konvent fejedelemség kori hiteleshelyi tevékenységének feltárása. E munka célja a fejedelemség kori Erdély másik jelentős központi hiteleshelyén vezetett regisztrumok latin nyelvű bejegyzéseinek magyar nyelvű kivonatokban való közzététele. A 27 protocollum időrendbe rendezett kivonatait részletes mutatóval ellátva teszi mindenki számára hozzáférhetővé a kiadvány. Ennek a munkának az első kötete az 1576–1590 közötti időszak mintegy 500 kivonatát fogja tartalmazni. Kutató: Bogdándi Zsolt.

1.3. Az erdélyi káptalan fejedelemség kori jegyzőkönyveinek regesztázása és kiadásra való előkészítése. Az 1600–1613 között kelt oklevelek kivonatokban történő közzététele után, amely várhatóan ez év folyamán fog napvilágot látni, a következő lépés a Bethlen Gábor fejedelem uralkodása alatt (1613–1629) keletkezett jegyzőkönyvek kivonatolása kell, hogy legyen. Ebből az időszakból származnak Debreceni János, Taracközi Péter, Barkai Ambrus és Bojti Veres Gáspár káptalani levéltárosok jegyzőkönyvei (őrzőhelyük: Magyar Országos Levéltár, levéltári jelzetük MOL F2). Minthogy a feldolgozandó levéltári anyag igen tetemes, vélhetőleg két kötetre fognak rúgni a Bethlen Gábor korszakában íródott káptalani jegyzőkönyvek bejegyzéseit feldolgozó regeszták. A kötetek közül terveink szerint az elsőt az 1613–1619-ben kelt bejegyzések, míg a másodikat az 1619–1629 között született oklevelek regesztái fogják képezni. E majdani két kötet közül az első regesztáinak zöme Debreceni János hiteleshelyi levélkereső jegyzőkönyvi bejegyzéseiből fog elkészülni, kisebb részét fogják alkotni

a Taracközi Péter requisitor által írott jegyzőkönyv bejegyzéseiből készülő regeszták. Kutató: Gálfi Emőke. A kutatás a Magyar Országos Levéltárral együttműködésben zajlik.

1.4. A fejedelmi kancellária működése a Báthoriak korában (1571–1602). E hivatal- és intézménytörténeti kutatás célja a Báthoriak kancelláriája szervezetének és működésének vizsgálata. Kutató: Fejér Tamás

1.5. A fejedelmi tábla működése a 16. század második felében (Bolyai János kutatási ösztöndíj támogatásával). Az intézménytörténeti/jogtörténeti kutatás célja a felső bíróság kialakulásának, szervezetének és működésének tisztázása, személyzeti adattárának összeállítása. Kutató: Bogdándi Zsolt

1.6. A kolozsvári jogügyigazgatók (direktorok) intézménye és számadásai (1584–1665). A kutatás célja az intézmény szervezetének és működésének vizsgálata, a tisztségviselők hivatali jegyzékének az összeállítása és éves számadásainak a közzététele. Kutató: Pakó László.

2. Az Erdélyi okmánytár kötetének szerkesztése és Erdély középkori történetének kutatása. Projektvezető: Kovács András egyetemi tanár, igazgató. Kutatók: W. Kovács András, Hegyi Géza. A projekt keretében a következő kutatások zajlanak:

2.1. Az Erdélyi okmánytár V. kötetének szerkesztése. Az Erdélyi okmánytár célja az Erdély történetére vonatkozó középkori (1542 előtti) nem elbeszélő források (oklevelek, misszilisek, számadások stb.) teljességre törekvő összegyűjtése, kritikai vizsgálata és közzététele magyar nyelvű regesztákban. A sorozatot Jakó Zsigmond professzor kezdeményezte, aki az 1400-ig terjedő okleveles anyag zömét fel is dolgozta. A V–VI. kötet szerkesztése így az ő kéziratának gépbevitelét, ellenőrzését, egységesítését, kiegészítését, illetve mutatókkal való ellátását jelenti. Mostanra az V. kötet (1373–1389) Jakó-féle regesztáinak begyűjtése megtörtént, az ellenőrzés és kiegészítés folyamatban van.

2.2. Az Erdélyi okmánytár szerkesztéséhez kapcsolódó segédletek összeállítása. Az okmánytár átfogó jellege csak szerteágazó könyvtári és levéltári kutatások révén biztosítható. Ennek fő területei: a) a szórványközlések összegyűjtése, tematikus bibliográfiák összeállítása; b) a kutatás előtt eddig ismeretlen oklevelek feltárása, lefényképezése romániai levéltárakban; c) pótlások az *Erdélyi okmánytár* megjelent kötetéhez.

2.3. Erdély középkori történetéhez kapcsolódó alap kutatások, elsősorban archontológiai táblázatok, genealógiai táblák, prozopográfiai adattárak, térképek készítése. Folyamatban van: a) az erdélyi középkori megyei hatóságok működésének kutatása; b) az erdélyi püspökség és káptalan középkori archontológiájának, illetve személyzeti adattárának az összeállítása; c) az egyházi tized adminisztrálásának feltárása a középkori erdélyi egyházmegyében.

3. 18–19. századi kapcsolattörténeti kutatások. Aranka György levelezésének sajtó alá rendezése. A projekt célja Erdély 18–19. századi kultúrtörténetének több szempontú feltárása. Erdély történetét a korábbiakban csupán egy kitüntetett náció szemszögéből vizsgálták. Az itt élő népek (magyarok, székelyek, szászok, románok) kultúrájának párhuzamos vizsgálata lehetővé teszi egy árnyaltabb kép megrajzolását. Hosszú távú cél tehát egy nem nemzetközpontú kultúrtörténet feltárása. A kutatás a BBTE Magyar Irodalomtudományi Tanszék, a Partiumi Keresztény Egyetem,

az MTA Irodalomtudományi Intézet, az ELTE, a Szegedi Tudományegyetem, a Bécsi Tudományegyetem közös együttműködésével folyik. Egyéni kutató: Bíró Annamária.

4. Az Erdélyi magyar szótörténeti tár kötetének előkészítése. A kutatás célja az Erdélyi magyar szótörténeti tár (SZT) XV. pótkötetének előkészítése. Jelenleg folyik a cédulák rendezése és átnézése, a megszerkesztendő anyag felmérése. A pótkötet tartalmazza majd a mutatót is, ennek megszerkesztéséhez folyik a digitális változat korrektúrája. Ez egy rendkívül aprólékos munka, az EME két kutatója végzi, jelenleg az V. kötet javítása zajlik. Az SZT anyagát Szabó T. Attila gyűjtötte, a munkálatok is az általa kidolgozott szerkesztési szempontok szerint folytak és folynak. A sikeresen befejezett szótár a magyar, sőt a nemzetközi szótáriradalom egyik legjelentősebb alkotása. Kutatók: Tamás Csilla és András Zselyke; külső munkatársak: Fazakas Emese (főszerkesztő), Zsemlyei Borbála (szerkesztők) az SZT kötetei a BBTE Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszékével együttműködésben készülnek.

5. Mai erdélyi magyar digitális helynévtár. Új együttműködés jött létre 2014 tavaszán a Debreceni Egyetem Nyelvtudományi Tanszékének onomasztikai részlegével. 2015 őszén egy Síkfőkúton rendezett konferencia alkalmával az együttműködést kiterjesztettük több magyarországi egyetemre, valamint a Nyelvstratégiai Intézetre is. Ennek a megállapodásnak értelmében a Magyar Digitális Helynévtár Magyar Nemzeti Helynévtárrá alakult, ennek fényében az EME a Szabó T. Attila által megkezdett, majd az ún. kolozsvári iskola tagjai által folytatott erdélyi történeti és élőnyelvi helynévkutatás aktualizálását, mai magyar helynévkatalógus (magyarázatokkal együtt) összeállítását tűzte ki célul. Aranyos vidékének helynevei kerülnek rövidesen az adattárba, ebből kiadvány is készül, melyet egy új sorozat (Erdélyi Magyar Helynévtár) első köteteként üdvözölhetünk. Kutatók: Tamás Csilla és András Zselyke. Külső munkatárs: Murádin László.

6. Kortárs politikai eszmetörténeti kutatások. A kutatás általános célja megvizsgálni, hogy a politikai tér fogalmának óhatatlan változásai milyen módon és mértékben írhatják felül a nemzetállamról alkotott eddigi nézeteinket. A kutatás kiemelt témái: a magyar politikai eszmetörténet, a helyi önkormányzatiság versus nemzetállam és a politikai tekintély kérdéskörei. Egyéni kutató: Ilyés Szilárd.

7. 17–18. századi erdélyi személyes források kutatása. A projekt célja: a 17–18. századi erdélyi emlékirat-irodalom és misszilisek kutatása. A 17–18. századi Erdélyben majd minden nemesi családban születtek naplók, emlékiratok, igen gazdag misszilisanyag maradt fenn, kutatóink egy-egy családra vagy személyre összpontosítva tárják fel és értelmezik e forrásokat.

7.1. Székely László: Élete... s ez idők alatt lött világi viszontagságainak leírása című emlékiratának átírása és kiadásra való előkészítése. Kutató: Fehér Andrea.

7.2. Nemesi íráshasználat a XVII–XVIII. századi Erdélyben. Kutató: Papp Kinga.

8. Irodalmi és színháztudományi kutatások. Projektvezető: Egyed Emese egyetemi tanár. A kutatások célja elsősorban az Erdélyi Múzeum anyagának módszeres feltárása (kéziratos szépirodalom), értelmezése, publikálása, az EME gyűjtőlevéltárába bekerült anyagoknak a tudományosság és a képzés-nevelés céljaira történő felhasználása, az erdélyi magyarság irodalmi, színházi, neveléstörténeti hagyományainak az európai kultúrával való szakszerű összekapcsolása, kutatói utánpótlás biztosítása.

A kutatás megvalósításához a következő intézetekkel működnek együtt: SIHCTOB (Société Internationale d'Histoire du Théâtre, de l'Opéra et du Ballet), MTA Irodalomtudományi Intézet, Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság, a XVIII. század kutatóit tömörítő nemzetközi egyesületek (Société Internationale d'Étude du XVIIIe siècle, illetőleg nemzetközi munkacsoport a XVIII. század kutatásáért), a KAB, egyetemi kutatócsoportok (BBTE, PKE, Sapientia EMTE, ELTE, Szegedi Tudományegyetem, Debreceni Egyetem, Veszprémi Egyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem Savaria Központ), továbbá a kolozsvári Georgius Aranka Egyesület, az EMKE, az Interkulturali-THÉ Egyesület. A projekt keretében az alábbi kutatás valósult meg:

8.1. Összehasonlító irodalom és színháztudományi kutatások

A projekt filológiai és interdiszciplináris megközelítéssel végzi szövegkiadási és értelmezési vizsgálatait. A kutatásban résztvevők több intézmény munkatársai, magiszter- és doktoranduszhallgatók, illetőleg kutatók. A képzés folyamán fokozattal rendelkezők és a doktori cím megszerzése előtt állók együtt sajátítják el az új ismereteket. Kutatócsoportunk összetétele a következő: két egyetemi hallgató (Sárkány Tímea másodéves magyar, világ- és összehasonlító irodalom szakos, Boér Máté harmadéves magyar–angol–klasszika filológia szakos), Csata Adél másodéves mesterképzős (Magyar nyelvészeti és irodalomtudományi kutatások program) és Rácz Emese doktoranduszhallgató (Filológiai-Hungarológiai tanulmányok program) és a kutatásvezető Egyed Emese egyetemi tanár, a bölcsészettudományok doktora.

9. Kérdőíves kutatás a vidéki fiatalok továbbtanulási és munkavállalási terveinek felmérésére Kolozs megyében. A projekt keretében kérdőíves kutatást végzünk a Kolozs megyei falusi iskolákban tanuló nyolcadikosok körében a továbbtanulási és munkavállalási terveinek felmérése céljából, ezáltal rávilágítva a falvak fejlődési pályájára. A kutatócsoport tagjai: Dr. Kerekes Kinga egyetemi docens (a kutatás vezetője), Ábrahám Beáta, Balázs Angella, Kis Brigitta-Ágota, Pirău Horațiu és Tódor Beáta mesteris hallgatók.

10. A vidékfejlesztési támogatások elnyerési körülményeinek, valamint gazdasági, társadalmi és kulturális hatásainak vizsgálata. A vidékfejlesztési támogatások hatásainak vizsgálata nyertes pályázók körében, Balla Emese (közgazdász-oktató), Szócs Levente (néprajzkutató) és Simon Eszter (európai tanulmányok – hallgató) által. Projektvezető: Balla Emese.

11. A dezurbanizáció hatása a székely falutípusokra Csíkszentlélek és Csíkmindszent példáján. A kutatás célja egyrészt újra feltárni annak az ismeretanyagnak minél nagyobb részét, amely a térspecifikus csíkszentléleki és csíkmindszenti tízesekkel kapcsolatban ez idáig megjelent, másrészt megvizsgálja azt, hogy milyen hatással van a dezurbanizáció Csíkszentlélek és Csíkmindszent faluközösségére, archaikus településszerkezetére, -morfológiájára és építészeti értékeire. Kutató: Ambrus Tünde PhD.

B) A természettudományi és műszaki osztály kutatási projektjei

1. Műszaki és kulturális örökségvédelem Erdélyben. Projektvezető: Bitay Enikő egyetemi docens. A projekt célja a műszaki és kulturális örökség feltárása,

tanulmányozása és védelme Erdélyben. Kulturális örökségünk anyagi összetevőinek tudományos vizsgálata. A projektet az alábbi kutatások alkotják:

1.1. Technika- és iptörténeti kutatások Erdélyben. Kutatásvezető: Márton László ny. kutatómérnök. A kutatás célja technikai örökségünk felkutatása, működőképessé tétele, megőrzése, kulturális örökségünkbe való integrálása, valamint a térség kulturális és turisztikai fejlesztése. Jelen kutatás témája: A gabonaórló szerkezetek fejlődéstörténetének kutatása (az őrlőkövektől a vízimalmokig). Egy őrlőszerkezet, a taposómalom gyakorlati megvalósítása (muzeális rendeltetésként), kapcsolatot teremtvé az elméleti kutatások és a gyakorlati kivitelezés között. Kutatók: a Műszaki Tudományok Szakosztály technikatörténeti szakcsoportja.

1.2. Műszaki egyéniségek Erdélyben a XX. században. A XX. század műszaki egyéniségeinek és hagyatékainak kutatása Erdélyben a még fellelhető hagyaték gyűjtésére, digitalizálására és feldolgozására irányul. Jelen kutatás Jeney Dezső műszaki hagyatékának elemzésére, életének és munkásságának feldolgozására irányul. Projektvezető: dr. Bitay Enikő

1.3. Kulturális források felkutatása a vidékfejlesztés érdekében. A kutatás célja felmérni Erdély magyarlakta (szórvány)településeinek társadalmi, kulturális értékeit a vidék fejlesztése érdekében. Jelen kutatás Torockó turisztikai forrásait elemezte, helyszíni felmérésekkel. Egy esettanulmány készült, a BBTE hallgatóival, mely a térség gazdasági fejlődését hivatott elősegíteni. Kutatásvezető: Talpas János egyetemi adjunktus.

1.4. Iparrégészeti, archeometallurgiai és archeometriai kutatások. Kutatásvezető: Veres Erzsébet ny. egyetemi docens. A kutatás célja elsősorban a porolissumi ásatások során előkerült egyes vas- és cserépleletek készítéséhez használt nyersanyagok származási helyének anyagtudományi módszerekkel való (archeometriai) vizsgálata. Az eredmények közös, anyagtudományi, geológiai, régészeti (történelem) értékelése jelentős új eredményekkel gazdagíthatja a műszaki örökségünkkel kapcsolatos tudásunkat.

1.4.1 A Fe(II)/Fe(III)-arány vizsgálata Marosvécs környékéről (Telsőrépa, Mihháza) származó római kori vassalakleletekben. A kohósítás során keletkező vassalakok kémiai összetétele alapján megállapítható összefüggések közül talán legfontosabb a salak $\text{FeO}/\text{Fe}_2\text{O}_3$ aránya. A folyósalakminták átlagos Fe_2O_3 -tartalma 10% alatti. A kemencesalakok esetében a reoxidáció következtében a Fe_2O_3 aránya nagyobb, mennyisége 10–20%. A kovácsalakok Fe_2O_3 -ben még gazdagabbak. A vassalakokat Fe(II)/Fe(III)-arányuk alapján a gyártási folyamat egyes szakaszaihoz kötve, következtetni lehet az adott helyen alkalmazott kohósítási eljárásra. Kutatók: Bitay Enikő, Veres Erzsébet, Kacsó Irén, Nyulas Dorottya, Pánczél Szilamér

2. Őslénytani kutatások. Egyéni kutató: Vremir Mátyás. A kutatás célja az újonnan feltárt leletek alapján bizonyítani az európai és az ázsiai–amerikai fauna közötti kapcsolatot, amely a faunisztikus elemek aktív cseréjét sugallja. A kutatási projekthez az alábbi témakörök vizsgálata tartozik:

2.1. Az erdélyi késő kréta kori teknősök rétegtani elterjedése és diverzitása. A projekt célja az újonnan feltárt ősteknősleletek teljes feldolgozása és leírása, különös tekintettel a primitív nyaktekerő (Pleurodira) dortokidákra és ezek filogenetikai és

ősföldrajzi kapcsolataira. A projektben részt vevő kutatók: Csiki-Sava Zoltán (Bukaresti Egyetem), Rabi Márton (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest).

2.2. A százszebesi felső maastrichti (felső kréta) öskörnyezetek rekonstrukciója, különös tekintettel a kistermetű növényevő dinoszauruszok fészkelőhelyeire. Tervezett kutatási módszerek ebben a szakaszban: *a)* anyaggyűjtés, terepdokumentálás, preparálás, morfometriai és vékonycsiszolatos vizsgálatok a tojashéjakon, tojásokon és feltárt fészkeken, illetve fészkelőhelyeken. A projektben részt vevő kutatók: Aki Watanabe (AMNH New York), Mark Norell (AMNH New York), Daniel Barta (AMNH New York), Radu Totoianu (Százszebesi Múzeum).

2.3. Rétegtani és paleontológiai vizsgálatok a péterfalvi (Petrești, Sebeș) felső campani (felső kréta), tengerparti és mocsáriüledék-sorozataiban. Tervezett kutatási módszerek ebben a szakaszban: *a)* térképezés, szelvénykészítés, anyaggyűjtés, preparálás, vizsgálat, leírás. A projektben részt vevő kutatók: Mark Norell (AMNH New York), Csiki-Sava Zoltán (Bukaresti Egyetem), Ștefan Vasile (Bukaresti Egyetem), Radu Totoianu (Százszebesi Múzeum).

3. Matematika- és informatikakutatások. Folytonos optimalizálás és alkalmazásai kutatások.

Projektvezető: Darvay Zsolt egyetemi adjunktus. A gazdasági, mérnöki vagy más jellegű gyakorlati feladatoknak széles köre vezethető vissza az operációkutatás területén vizsgált optimalizálási problémákra. A kutatás az útkövető algoritmusok körére vonatkozik. A távlati cél az, hogy egy olyan bonyolult szoftverrendszert dolgozzunk ki, amely lehetőséget teremt az egyes algoritmusok összehasonlítására is. A projekt keretében az alábbi kutatás valósult meg:

3.1. Új, teljes Newton-lépéses, belsőpontos algoritmusok Optimalizálási kérdések vizsgáltunk belsőpontos algoritmusokkal. Új irányokra épülő algoritmusokat fejlesztünk ki, melyekre az jellemző, hogy minden iterációban egy teljes Newton-lépést tesznek meg. A kutatás helyszíne: Kolozsvár. A projekt az EME Matematika és Informatika Szakosztálya és a BBTE Matematika és Informatika Intézete közreműködésével folyik. Kutatók: Darvay Zsolt és Takács Petra-Renáta.

4. Agrártudományi kutatások. Erdélyi termőtalajok aktív gyommagtartalmának felmérése. A hiánypótló kutatás célja a talajok gyommagtartalmának és az alkalmazott mezőgazdasági eljárások közötti összefüggések meghatározása egy helyesebb mezőgazdasági gyakorlat javaslattetele érdekében. Kutatók: Nyárádi Imre-István és Nagy Lehel.

C) Az Orvostudományi és Gyógyszerészeti Osztály kutatási projektje

1. A gyógyszer-technológia magyar nyelvű oktatásának fejlesztése. A projekt az EME Orvostudományi és Gyógyszerészeti Szakosztálya és a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem együttműködésével folyik. *A gyógyszer-technológia magyar nyelvű oktatásának fejlesztése.* A projekt célja egy olyan magyar nyelvű oktatási anyag összeállítása, amely a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen, magyar nyelven tanuló gyógyszerészhallgatók számára, a gyógyszer-technológia

elsajátításához nyújtana segítséget. A kutatási projekt vezetője Dr. Rédei Emőke adjunktus, gyógyszerész.

Kutatási eredmények, illetve várható eredmények

A kutatóintézet belső munkatársainak megjelent, illetve előkészületben levő kötetei:

- Gálfi Emőke: *A gyulafehérvári hiteleshely levélkeresői (1556–1690)*. (megjelent 2015-ben)
- Papp Kinga: *Tollforgató Kálnokiak. Családi íráshasználat a 17–18. századi Erdélyben*. (megjelent 2015-ben)
- *Az erdélyi fejedelmek királyi könyvei. II. 1606–1608. (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 4–5.) VII/4., Bocskai István királyi könyve 1606; VII/5. Rákóczi Zsigmond királyi könyve 1607–1608.* (Fejér Tamás, Szász Anikó, Pakó László)
- *Az erdélyi fejedelmek királyi könyvei. III. 1608–1610. (Erdélyi Történelmi Adatok VII. 6.) Báthory Gábor királyi könyvei 1608–1610.* (Fejér Tamás, Szász Anikó, Pakó László)
- *Erdélyi okmánytár. V. 1373–1389.* (Jakó Zsigmond kéziratát szerkesztette és kiegészítette Hegyi Géza és W. Kovács András.)
- *A kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei. 1576–1599.* (Bogdándi Zsolt)
- *Az erdélyi káptalan jegyzőkönyvei (1600–1613).* ETA VIII. 2 (Gálfi Emőke)
- *A kolozsvári városi jogügyigazgatók tevékenysége és számadásai 1584–1665.* (Pakó László)
- *Erdélyi magyar helynévtár I. Aranyos vidékének helynevei.* (András Zselyke, Tamás Csilla)
- *Egy szucsági népi költő élete és munkái.* (munkacím) (Tamás Csilla)

Lényegesen tartjuk megemlíteni, hogy az Intézet belső munkatársai közül négyen (Bogdándi Zsolt, Fejér Tamás, Gálfi Emőke és Szász Anikó) is elnyerték az **MTA Bolyai János kutatási ösztöndíját**. Ennek köszönhetően az intézet programja újabb kutatási témákkal bővült, melyek végső célja a fejedelmi kor 1541–1602 közötti archonológiájának összeállítása.

2015-ben belső tudományos munkatársaink összesen **25 tanulmányt, 2 könyvet, 4 könyvfejezetet, 3 recenziót, 1 interjút jelentettek meg, 20 előadást tartottak, 14 kiadványt szerkesztettek, 1 kiállítás állítottak össze**, 10 tudományos rendezvényt szerveztek, 3 szakértői tevékenységet folytattak, **8 kutató végez oktatói tevékenységet** a BBTE különböző intézetei keretében (előadás+szeminárium).

A külső munkatársak az EME programjaiban végzett kutatásaik eredményeit számos kötetben és tanulmányban jelentették meg, egy részüket az EME kiadványaiban. Kutatási tevékenységüket, eredményeiket a szakosztályok rendezvényein is bemutatták, népszerűsítették, ezáltal hozzájárulva intézményünk tudományos eredményeinek gyarapításához.

Intézetünk **együttműködési** szerződés alapján szoros kapcsolatot tart fenn az MTA BTK Történettudományi Intézetével, amely közös konferenciák és könyvbemutatók szervezését, publikálási lehetőségek biztosítását jelenti, ugyanakkor a két intézet a kutatási programokat is összehangolja. Az Intézet jó viszonyokat ápol a MNL Országos

Levéltárával, ugyanis az intézetben folyó kutatások jelentős részének forrásanyagát Budapesten őrzik.

Kutatási programjaink támogatói: Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., Magyar Tudományos Akadémia, Nemzeti Kulturális Alap, EME Orvostudományi Szakosztály, EME Műszaki Tudományok Szakosztály.

II. A Tudományos Könyvtár- és Dokumentációs Központ működtetése, fejlesztése

A Rhédey-házban levő központi könyvtárunk állományát lexikonok, szótárak, bibliográfiák, repertóriumok, magyar nyelv- és irodalomtudomány, társadalomtudományok, természettudományok, műszaki tudományok, valamint szakfolyóiratok gyűjteményei alkotják. Itt található Kolozsvár egyik legteljesebb kódexhasonmás kiadás-gyűjteménye is. CD- és DVD-gyűjteményünk az oktatást szolgáló anyagokból áll (repertóriumok, adatbázisok szótárak, térképek és egyéb segédeszközök), ezeket az olvasóteremben lévő, az olvasók számára fölállított számítógépeken lehet konzultálni. Ugyancsak ide kerülnek kurrens folyóirataink, amelyeknek egy részét – összegyűjtve az egy évben megjelent számokat – továbbküldjük könyvtárainkba.

Központi könyvtárunkat 2015-ben 326 regisztrált olvasó használta. A Rhédey-házat ezenkívül rendszeresen látogatják az EME kiadványai iránt érdeklődők is.

2015 júniusában kiadványainkkal részt vettünk a Kolozsvári Ünnepi Könyvhéten, ahol az EME kiadványai igen nagy érdeklődésnek örvendtek, augusztusban a Kolozsvári Magyar Napok rendezvénysorozatán.

Gyűjteménykezelés és -fejlesztés. Az elmúlt év során 770 könyvet és folyóiratot vettünk leltárba központi könyvtárunkban, melyek adományok, hagyatékok, cserekapcsolatok, valamint vásárlás által kerültek az EME tulajdonába.

Központi könyvtárunk látja el az EME kiadványainak terjesztésével járó feladatokat is (árusítás, forgalmazás, raktározás stb.), a tiszteletpéldányok és az előfizetett kiadványok kiosztását, a bel- és külföldi cserekapcsolatok lebonyolítását és a kötelesepéldányok elküldését. 2015-ben 994 kötetet ajándékoztunk különböző intézményeknek, iskoláknak és vendéglelőadóknak; 908 tiszteletpéldányt adtunk át az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadásában megjelent kötetek, valamint tanulmányok szerzőinek; cserepartnerneinknek 776 kiadványt postáztunk, adtunk át személyesen vagy megbíztattunk személy által.

A **Jordáky-házban** működő könyvtárrészlegünk 2015 során is élénk olvasói forgalmat bonyolított le, amely elsősorban az olvasói kör földrajz szakos egyetemi hallgatókkal való bővülésének, valamint a KOMATE könyvvállományának könyvtárunkba való felkerülésének köszönhető. Olvasónaplónkba az év során 1848 bejegyzés található (egyetemi hallgatók, oktatók, valamint kutatók).

Az új online könyvtári katalógus az év végéig mintegy 378 új, könyvtárunkban fellelhető kötettel bővült, továbbá elkezdődött a KOMATE-kötetek adatbázisba való

bevezetése. Ennek eredményeként a Jordáky-könyvtár teljes könyvállománya megtalálható az online katalógusban.

A **Lőrinczi-házbeli** (Lakatos utca) könyvtárrészelegben és kéziratárban a helyhiány egyre körülményesebbé teszi az állomány gyarapítását és szakszerű tárolását, újabb adományok befogadását. Ennek ellenére sikerült elhelyeznünk Orosz Endre könyvtárának, valamint népviselet-gyűjteményének Egyesületünknek adományozott részét, továbbá kisebb adományokat (Béldi Mária, Péter Mihály Heinrich adományai).

Legfontosabb cserepartnereink: Román Nemzeti Könyvtár (Bukarest), Sapientia-EMTE, Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár (Kolozsvár), Octavian Goga Megyei Könyvtár (Kolozsvár), Eugen Todoran Központi Egyetemi Könyvtár (Temesvár), Mihai Eminescu Központi Egyetemi Könyvtár (Jászvásár), Román Tudományos Akadémia Kolozsvári Könyvtára, Román Akadémia George Barițiu Történettudományi Intézete (Kolozsvár), Bolyai Társaság, Jakabffy Elemér Alapítvány, Kriza János Néprajzi Társaság, Entz Géza Alapítvány, Erdélyi Unitárius Egyház (Kolozsvár), Csíki Székely Múzeum, Haáz Rezső Múzeum (Székelyudvarhely), Incze László Céhtörténeti Múzeum (Kézdivásárhely), Muzeul Banatului Montan (Resicabánya), Nemzeti Kisebbségkutató Intézet (Kolozsvár), Székely Nemzeti Múzeum (Sepsiszentgyörgy), Maros Megyei Múzeum (Marosvásárhely), Muzeul Banatului (Temesvár), Protestáns Teológiai Intézet (Kolozsvár), Szabó T. Attila Nyelvi Intézet (Kolozsvár), Szatmár Megyei Múzeum, a Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság (Nagyvárad), Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Országos Széchényi Könyvtár, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, Magyar Országos Levéltár, Magyar Nemzeti Múzeum, Magyar Néprajzi Társaság, Debreceni Egyetem Könyvtára, ELTE Egyetemi Könyvtár, ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet Könyvtára, Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Szegedi Tudományegyetem Könyvtára, a Szegedi Középkorász Műhely, METEM, Pro Hungaris Alapítvány, Jósa András Múzeum (Nyíregyháza), a nyíregyházi Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület, Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Szentendre), Pannonhalmi Főapátság, GWZO Leipzig, Müncheni Magyar Intézet, Südst-Institut (Regensburg)stb.

Magánszemélyek is adományoztak könyvtárunknak: Adamik Tamás, Aniszi Kálmán, Antal Ildikó, Ábrám Zoltán, Almási István, András Iosif, Balássy András, Barta Zoltán, Bartók Katalin, Bárdi Nándor, Benkő Elek, Benkő Samu, Bojtor István, Bokor Zsuzsa, Buzás Pál, C. Tóth Norbert, Coroi Artur, Csernicskó István, Csorba Dávid, Dáné Veronka, Dudás Illés, Emödi András, Farkas Zoltán, Filep Antal, Gaal György, Garda Dezső, Hantz Péter, Hermann Róbert, J. Újváry Zsuzsanna, Katona Lajos, Keszeg Vilmos, Kiss Ferenc Árpád, Kovács Kiss Gyöngy, Lőrinczi Réka, Luffy Katalin, Mikó Gyula, Murádin Jenő, Murádin László, Gernot Nussbächer, N. Fodor János, Papp Klára, Pál Judit, Péter Mária, Péter Mária, Pozsony Ferenc, Rüszt-Fogarasi Enikő, Somogyi Gréta, Srankó Ferenc, Szabó Á. Töhötöm, Szelestei Nagy László, Tankó Attila, Vörös Ferenc, Zador Andrei, Zsigmond Károly. Az adományokat ezúton is köszönjük.

III. Az Erdélyi Digitális Adattár működtetése és fejlesztése

Intézményünk folyamatosan bővíti, fejleszti szabad hozzáférésű repozitóriumát, az Erdélyi Digitális Adattárat. A jelenleg kilenc egységből (tárból) álló digitális adattárba, mely elsősorban az EME régi kiadványainak digitális változatát, gyűjteményeinek adatait, illetve az erdélyi magyarság múltjával kapcsolatos történelmi forrásokat tartalmazza, folyamatosan új tartalmakkal egészítjük ki.

2015 végéig **21.000 tételre gyarapodott** az adattár, melynek elérhetősége: <http://eda.eme.ro>. A 2015. év jelentősebb digitalizálási programjai, illetve az elkészült dokumentumok elérhetőségének útvonala (egyedi kódja):

1. **Az Erdélyi magyar szótörténeti tár digitalizálása** <http://eda.eme.ro/handle/10598/9095>.

Az Erdélyi magyar szótörténeti tár szerkesztése és kiadása után az EME a Tár szakaszrú digitalizált változatának kivitelezését is felvállalta. A kötetek szkennelését korrektúrázás követi a minőség javítása végett, amely komplex feladat, úgymond utószerkesztési munka. 2015-ben elkészült és felkerült a Tár IV. kötete.

2. **Az EME kiadványainak digitalizálása** <http://eda.eme.ro/handle/10598/49>.

A program célja az EME kiadványainak digitalizálása és megjelentetése a világhálón. Az elmúlt évben az Erdélyi Múzeum 1882–1897 között megjelent 70 kötete került be az Adattárba, a Műszaki Tudományos Közlemények sorozat 1., 2. és 3. kötete, valamint a Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek sorozat 8. kötetét is elérhetővé tettük az EDA-ban.

Elérhetővé tettük a Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárból c. folyóirat 2011–2012., valamint a 2013-as kötetét (<http://eda.eme.ro/handle/10598/28678>, <http://eda.eme.ro/handle/10598/28698>)

3. **Periodikák Erdélyi Digitális Adattára** (PEDA) <http://eda.eme.ro/handle/10598/16263>.

A program azzal a céllal indult, hogy a ritkaságszámba menő, Erdélyben megjelent, sokak által ma is használt szakmai folyóiratok digitálisan is hozzáférhetőek legyenek. A 2015-es évben tovább folytatódott a Keresztény Magvető számainak a feltöltése, a folyóirat 2013–2015 között megjelenő számai kerültek be az Adattárba.

4. **Ipartörténeti gyűjtemények**, könyvek: <http://eda.eme.ro/handle/10598/15585>

Az elmúlt évben négy régi kolozsvári gyár monográfiája került be az ipartörténeti témájú kötetek közé.

5. **Az Intézményi tárba** három új kiállítás anyaga került be: a műszaki szakosztály 25. évfordulójára szervezett kiállítás: **A műszaki tudományosságért – 25 éves az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya**; az V. Kolozsvári Magyar Napok alkalmából **A „Tehnofrig” emlékei képekben** című kiállítás; valamint a decemberi Kolozsvári Magyar Napok Téli Fesztiválja alkalmából szervezett **Őslénytani leletek az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyűjteményében** c. kiállítás (<http://eda.eme.ro/handle/10598/28951>).

IV. Tudományos könyv- és folyóirat-kiadás. Kiadónk, kiadványaink

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadója a rendszeresen megjelentetett szakfolyóiratok mellett évente több tudományos kötetet jelentet meg önállóan vagy más kiadókkal közösen. Rendszeresen megjelenő szakosztályi kiadványaink: az Erdélyi Múzeum (az Elnökség, a Bölcsészet-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály, valamint a Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztály folyóirata) 2015. év 1., 2., 3. és 4. füzeté jelent meg (főszerkesztő: Kovács Kiss Gyöngy), valamint a Múzeumi Füzetek – Acta Scientiarum Transylvaniae 2014/22/1, Biológia kötete (főszerkesztő: Fodorpatáki László) az Orvostudományi Értesítő (az Orvostudományi Szakosztály szemléje) 87. kötetének két különszáma jelent meg (főszerkesztő: Szabó Béla). A Műszaki Tudományos Közlemények 2. és 3. kötete MTK 2. Bitay Enikő, Máté Márton (szerk.): *A XV. Műszaki tudományos ülészak előadásai* és MTK 3. Bitay Enikő (szerk.): *A XX. Fiatal műszakiak tudományos ülészak előadásai* látott napvilágot az elmúlt évben. Megjelent a *Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából* című közlöny VIII.(XVIII.) kötete is.

Az Erdélyi Tudományos Füzetek sorozatban az ETF 283. Gálfi Emőke: *A gyulafehérvári hiteleshely levélkeresői (1556–1690)*, valamint ETF 284. Papp Kinga: *Tollforgató Kálnokiak. Családi íráshasználat a 17–18. századi Erdélyben* c. kötetek jelentek meg.

A Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek sorozat 8. kötete, Bitay Enikő, Márton László, Nagy Tibor Sándor, Talpas János: *Kide, a kőből épült település* jelent meg. Az Emberek és Kontextusok sorozat két új kötetrel gyarapodott: Keszeg Vilmos: *Lokális történelmek. A lokális emlékezet alakzatai*, Bloss-Jáni Melinda: *A családi filmzés genealógiája. Erdélyi amatőr médiagyakorlatok a fotózástól az új mozgóképfajtáig*. A Letöltés sorozatban Keszeg Anna: *A holdbéli völgy képzelete*, valamint Sebestyén Attila: *Menedzser humanizmus: a szervezeti és üzleti élet „átlekesíthetősége”* c. kötetek jelentek meg.

A Certamen sorozat második kötete, Egyed Emese, Bogdándi Zsolt, Weisz Attila (szerk.): *Certamen II. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum-Egyesület I. szakosztályában* címmel jelent meg.

Önálló kötetek: Kovács Judit: *Elsősegélynyújtás alapfokon*, Benő Attila, Fazakas Emese, Zsemlyei Borbála (szerk.): *Többnyelvűség és kommunikáció Kelet-Közép-Európában*, Marcus Tullius Cicero (ford., sajtó alá rend. Pap Levente): *Piso ellen*, Kádár Edit, Szilágyi N. Sándor (szerk.): *Motiváltság és nyelvi ikonicitás*, Péntek János: *Történekek a nyelvben a keleti végeken*, Sorbán Angella: *Ó, a Nyugat, a Nyugat! Migráció és gazdasági kultúra. Az erdélyi perspektíva*, Szabó Béla (szerk.): *A marosvásárhelyi magyar nyelvű orvos- és gyógyyszerészképzés 70 éve*, Veress Emőd, Bíró Biborka Eszter, Kokoly Zsolt, Fegyveresi Zsolt, Székely János: *Román polgári jog*.

Közös kiadványok: Fülöp Zoltán, Kovács Csongor, Székely Ibolya (szerk.): *Innováció és kreativitás a tudományban. Konferenciakötet* – közös kiadvány a Romániai Magyar Doktorandusok és Fiatal Kutatók Szövetségével, Pál Emese: *Örmény katolikus templomi berendezések Erdélyben* – közös kiadvány a Polis Könyvkiadóval, Magyarai Sára: *A nyelvi világkép a magyar és a román nyelvben* – közös kiadvány a Partium Kiadóval, Mihály

Velma Irén (et al. szerk.): *Homo viator* – közös kiadvány az RHT Kiadóval, Berekméri Árpád-Róbert; „Lesz még kikelet!” *A marosvásárhelyi Magyar királyi 27. Székely honvéd könyvnyű hadosztály a második világháborúban* (1940–1945) – közös kiadvány a Lector Kiadóval, Botházi Mária: *Átmenetek. A harmadik Korunk rendszerváltó tíz éve* – közös kiadvány a Korunk Komp Press Kiadóval, Bányai Éva (szerk.): *Átmenetdiskurzusok. Irodalom- és kultúrtörténeti tanulmányok* – közös kiadvány az RHT Kiadóval.

Kiadónk és kiadványaink minősítése (minősítettetése)

2015-ben a román akkreditációs intézet akkreditációs listája nem változott. Az EME kiadója megtartotta korábbi B kategóriás minősítését történelem, kultúratudományok és filológia kategóriában, valamint a C kategóriát az előadó-művészetek témakörben. Az Erdélyi Múzeum folyóirat is megőrizte a B minősítést a történelem és kultúratudományok, filozófia és filológia kategóriákban.

A Tudományos Kutatás Nemzeti Tanácsa (CNCS) által B minősítésüként elfogadott kiadványok az egyetemi tanárok, doktoranduszok és a romániai tudományos életben részt vevő kutatók számára életbevágóak, ugyanis csak ezek alapján lehet az egyetemi életben előléptetéseket elérni és pályázatokat elnyerni.

Kiadványaink népszerűsítése, terjesztése

Az EME kiadója odafigyel arra, hogy a hagyományos könyvterjesztési stratégiák mellett (könyvterjesztői hálózat, online bolt, könyvtári cserepéldányok) jelen legyen a különböző könyves eseményeken is. Egyrészt minden friss kiadványunkat bemutatjuk az EME székházában felkért szakértők közreműködésével, másrészt részt veszünk a hazai és magyarországi fesztiválokon is. Az egyes kötetek bemutatói mellett 2015-ben is megrendeztük az adventi könyvvásárt, ahol három kötet bemutatójára került sor, illetve kiadványainkat más intézetek eseményein is bemutatjuk. 2015-ben az EME két alkalommal szervezett könyvbemutatót az MTA Könyvtárában: januárban a 2014-es, decemberben pedig a 2015-ös könyvtermést mutattuk be az EME elnöke, főtítkára és felelős kiadója jelenlétében. Legújabb, médiatudományi sorozatunk, a *Letöltés a Debreceni Egyetem Médiatudományi Tanszékén* került bemutatásra decemberben.

2015-ben az EME kiadója részt vett a Budapesti Könyvfesztiválon, valamint a Budapesti Ünnepi Könyvhéten, ahol az RMKC által működtetett standon kiemelt helyen voltak elérhetőek 2013–2015-ös kiadványaink. A könyvfesztiválon felkért előadóként Bitay Enikő sorozatszerkesztő mutatta be a Tudomány- és Technikatörténeti Sorozat köteteit. Ugyanakkor önálló standot működtetett a kolozsvári Ünnepi Könyvhéten, a könyvhét keretében pedig könyvbemutatókat tartott az EME-székházban. 2015 augusztusában az EME kiadója önálló standot működtetett a Kolozsvári Magyar Napok rendezvény-sorozatán, ahol a kiadó promóciós anyagával és kiadványainkkal ismerkedhetett meg a közönség. A Vásárhelyi Forgatag keretei között Történelmi Könyvek Vásárára került sor, ezen is jelen voltunk. A novemberben megszervezésre kerülő marosvásárhelyi könyvfesztiválon ezúttal nem csupán standot működtettünk, hanem két kötetünk bemutatójára is sort kerítettünk.

December 15-én a kolozsvári Octavian Goga Megyei Könyvtár ünnepi rendezvényén a 2014-es kiadói évben megjelent kötetek közül három kiadványunkat díjazták. Elismerésben részesült kötetek: *Erdélyi magyar szótörténeti tár*, XIV. kötet – Monumenta-díj; Demeter Zsuzsa: *Költői tradíció és könyvkiadás* – irodalomtörténeti és kritikai díj; Gulyás László Szabolcs: *Városfejlődés a középkori Máramarosban* – a kulturális örökség értékesítése díj; Vincze Zoltán: *A kolozsvári régészeti iskola a Pósta Béla korszakban* – Visszaszolgáltatások-díj.

Az Erdélyi magyar szótörténeti tár XIV. kötetét Kiváló Magyar Szótár díjjal jutalmazta a Magyar Tudományos Akadémia Szótári Munkabizottsága, a díjat az MTA Nyelvtudományi Intézetében Biró Annamária felelős kiadó, Fazakas Emese, a kötet főszerkesztője és Tamás Csilla, az EME kutatója vette át 2015. november 23-án.

Kiadványaink támogatói

Könyveink és folyóirataink megjelenése a Bethlen Gábor Alap, a magyarországi Nemzeti Kulturális Alap, a Magyar Tudományos Akadémia, az MTA Domus Hungarica Ösztöndíjprogram, GWB Magyarország Alapítvány, a romániai Communitas Alapítvány, az AFCN (Romániai Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága), a romániai Felsőoktatási és Egyetemi Kutatási Alap (CNCSIS-UEFISCSU), az EME Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya, az EME Műszaki Tudományok Szakosztálya és a Gedeon Richter Románia Rt. támogatásának köszönhető.

A kiadó honlapja: <http://eme.ro/kiado>. Felelős kiadó: Biró Annamária, szerkesztőségi titkár Papp Kinga.

V. Szakmai képzések

Az elmúlt évben a szakmai képzések forráshiány miatt csupán az Orvostudományi Szakosztály immár hagyományossá vált kreditpontos képzései által valósultak meg, melyeket az Orvosi és Fogorvosi Kamarák is elismertek. Márciusban szervezték meg a XXII. családorvosi továbbképző konferenciát Székelyudvarhelyen, áprilisban a XXV. Tudományos Ülésszak keretében tartottak továbbképzést Kolozsváron, szeptemberben a XXIII. Báthory-napok keretében került sor Szilágysomlyón a XXII. orvostovábbképzőre, novemberben pedig a XIX. erdélyi orvosnapokat tartották Csíkszeredán. A képzésekről további részletek a szakosztályi beszámolóban olvashatók.

Beruházások, eszközfejlesztések

2015-ben összesen 12 161 lejt fordítottunk eszközfejlesztésre (digitális hangfelvevő, hordozható számítógép és szoftverek, szerver és adathordozók). A megvásárolt

eszközök nagy része különböző projektek elengedhetetlen kellékei, és a hatékonyabb munkát segítik.

Kisebb, állagmegőrző javításokat végeztünk a Lőrinczi-házban. A Kőkert utcai Jordáky-házban és a Lakatos utcai Lőrinczi-házban is egyre sürgetőbb és nagyobb beavatkozást igénylő munkálatok szükségesek, azonban forráshiány miatt sajnos ezeket a munkálatokat nem sikerült a tavaly elvégeznünk.

Adományok, támogatások, pénzügyi forráslehetőségek

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület mérleg szerinti tőkeértéke 2015-ben 4 546 019 lejt tesz ki. A gazdasági tevékenységből (kiadványértékesítés) származó negatív eredményt, 23 060 lej veszteséget, kompenzálja a nonprofit tevékenység 38 124 lejes többlete, így a 2015-ös pénzügyi évet összességében 15 064 lejes többlettel zártuk.

A befektetett eszközök állományának amortizációval csökkentett értéke 2 679 208 lejt tesz ki. Az év végi forgótőke nagysága 2 022 339 lej, ez a 2014-es adatokhoz képest 10%-os növekedést jelent. Ebben az értékben benne foglaltatik a könyvtári állomány könyv szerinti értéke is, mely 342 170 lejt tesz ki. A rövid távú kötelezettségek év végi értéke 109 149 lej. Ebből 85 800 lej a Károli Gáspár Egyetemen kötött együttműködési megállapodásból származó előleg, melynek teljesítése 2016-ban várható. A fennmaradó 23 349 lej a 2016-ös pénzügyi évben fizetendő számlatartozásokból és adókötelezettségekből tevődik össze.

A 2015-ös költségvetést 1 518 200 lejre (105,4 mFt) állítottuk össze, ehhez képest a kiadás oldalon a tervezetthez képest negatív irányú, szinte 7%-os eltérés mutatkozik, mely 1 412 190 lejt (98,7 mFt) jelent. Ez legnagyobbbrsznt a tervezett beruházási kiadások elmaradásának tudható be. Ennél a költségtételnél terveztük a Jordáky-ház tisztázatlan részének kifizetését a kolozsvári önkormányzatnak, ez azonban adminisztratív okokból nem valósulhatott meg. A működési költségeket és a személyi kiadásokat is sikerült megközelítőleg a költségvetésben rögzített számok szintjén tartani.

Számottevő, pozitív irányú eltérés (több mint 19%) mutatkozik a pénzügyi költségek tervezett és megvalósított értékei között, 2015-ben is jellemző volt a nagy kilengésű árfolyam-ingadozás, melynek köszönhetően ezek a költségeink ilyen mértékben növekedtek.

A költségvetés projektől függő tételeit, lehetőség szerint, az elnyert céltámogatásokhoz igazítottuk. A kiadványok költségei a tervezetthez képest 12,5%-os csökkenést mutatnak.

A kiadások szerkezetében nem mutatkozik lényeges változás az előző évekhez képest: 2015-ben is a költségvetés legnagyobb tétele az állandó alkalmazottak személyi kiadásai 546 483 lej (38,2 mFt), ez az összes kiadás majdnem 39%-át teszi ki és 21 állandó alkalmazott bérköltségét jelenti. Az intézmény működtetésére, fenntartási költségeire 322 877 lejt (22,6 mFt) fordítottunk, ez a teljes kiadások szinte 23%-a, mely magában foglalja a székház bérleti díját is. A kiadványok szerkesztésére, nyomtatására

230 901 lejt (16,1 mFt) fordítottunk, ez a teljes költségvetés több mint 16%-a. Ezen költségvetési tétel legnagyobb részét pályázatokból sikerült fedezni. Konferenciák, rendezvények és szakképzések kiadásai a teljes költségvetés 14,7%-át teszik ki, míg a fennmaradó részt a külső kutatási projektek kiadásai (4%), a pénzügyi költségek (3%) és a beruházások (0,24%) adják.

A költségvetés bevételoldalát 1,61%-kal sikerült túlteljesíteni, 2015-ben összesen 1 542 705 lej (107,8 mFt) folyt be az Egyesülethez. Ebből 1 090 036 lej (76,2 mFt) magyarországi, (az összes támogatás 89%-a) és belföldi támogatásokból (az összes támogatás 11%-a) származik. A fennmaradó 452 669 lejt (31,6 mFt) az Egyesület saját bevételei teszik ki, ez az összes bevétel 29%-át jelenti és a tagsági díjakból, konferenciákra való részvételi díjakból, adományokból, szponzorizálásból, kiadványértékesítésből, pénzügyi és egyéb bevételekből áll.

A támogatások legnagyobb része (a támogatások több mint 89%) magyarországi forrásból származik, míg a belföldi támogatások a 11%-ot sem érik el.

Belföldi intézményi támogatóktól összesen 118 448 lej (8,2 mFt) folyt be, ez az összes bevétel 7,53%-a: Communitas Alapítvány (4,93%), RMDSZ Főtitkársága (1,52%), a Kolozsvári Polgármesteri Hivatal (0,64%), Kolozs Megyei Tanács (0,44%).

Magyarországi intézményektől 971 588 lej (66,2 mFt) folyt be normatív és projekt támogatásként, ez az összes bevétel 61,73%-át teszi ki. Az Egyesületünket legnagyobb mértékben a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatta (az összes támogatás 69,88%-a), ezt követi nagyságrendben a Magyar Tudományos Akadémia által biztosított működési és rendezvény-, illetve kiadványtámogatás (az összes támogatás 11,26%-a) és a Nemzeti Kulturális Alap által nyújtott kiadvány-, és rendezvénytámogatások (az összes támogatás 7,99%-a).

Egyesületünk munkáját segítették: Gedeon Richter gyógyszergyár (Marosvásárhely), Banca Transilvania (Kolozsvár), Cosmetic Plant Kft. (Kolozsvár), Bayer Kft. (Bukarest).

A jövedelemadó-felajánlásokból származó 6 987 lej (488 000 Ft) is nagymértékben hozzájárult az Egyesület munkájához, ezt az összeget a kiadványaink megjelentetésére fordítottuk. Köszönjük az EME tagságának és szimpatizánsainak az ilyen jellegű támogatását, és biztatjuk mind a romániai, mind a magyarországi támogatókat, hogy az elkövetkezendőkben is ajánlják fel személyi jövedelemadójuk 2%-át, ill. 1%-át Egyesületünk céljainak megvalósítására (magyarországi támogatók a Gróf Mikó Imre Alapítványnak tehetik meg a felajánlást).

Az MTA Domus szülőföldi ösztöndíjprogramja, illetve a Domus magyarországi ösztöndíj-pályázat, valamint az intézményi, ún. műhelytámogatás ebben az évben is nagy segítséget nyújtott kutatásainkhoz. Ugyanakkor köszönjük a Gróf Mikó Imre Alapítvány folyamatos pénzügyi és szakmai támogatását is.

A támogatásokért ezúton fejezzük ki köszönetünket!

Tulajdonjogunk, egykori ingatlanaink

Mint ismeretes, a Kolozsvár főterén levő ingatlanunk, a **Wass Otilia-ház** visszacszerzése érdekében peres úton és adminisztratív eljárás révén próbáltuk érvényesíteni jogigényünket.

A 2006-ban indított per újra napirendre került, miután jogerős és számunkra kedvező döntés született, melyben kértük a román állam formailag is törvénytelen tulajdonszerzését korrigáló, „helyesbítési” végzésnek a megsemmisítését, valamint a telekkönyvi helyzet törvényes visszaállítását. A telekkönyvek kiigazítása részben már megtörtént, részben még folyamatban van. Előzmény, hogy a per kimenetele rossz irányba fordult, ugyanis ellenfeleink felhozták a keresetünk elévülésének kifogását.

A visszaigénylési kérelmünk elbírálása nem haladt előre Bukarestben a restitúciós bizottságnál. A Bizottság az évek során néhány átiratában tájékoztatást és iratkiegészítést kért, aminek eleget is tettünk. A bizottság 2015. jan. 27-én (tíz év után!) utasította el kérésünket, ami ellen jogorvoslati kérelmet tettünk le a Kolozsvári Ítéletáblához. Sorsa bizonytalan, és egyre kevesebb az esély a teljesülésére, mivel a visszaigénylési folyamatok nagyon lelassultak az általános „restitúcióellenes hangulat” hatására.

Az EME több alkalommal kérte a Kolozsvári Tanácstól az ingatlan átadását, eredménytelenül.

A sikertelen adminisztratív eljárás nyomán egy újabb pert indítottunk az el nem adott ingatlanrészeket illetően, melyet első fokon visszautasítottak, azzal a kifogással, hogy nem bizonyítottuk be a jogutódi minőségünket. Az egykori Majális u. 1–3. alatti ingatlanok kapcsolatos kárpótlási kérelmünket is ezzel az indokkal utasították el. A határozatokat megfellebbeztük, és kértük a per felfüggesztését az újonnan megnyitott jogfolytonossági per jogerős lezárásáig

A **Jordáky-ház**, ahol Egyesületünk $\frac{1}{4}$ részben társtulajdonos, birtokmegosztására indítottunk nem peres eljárást. A városi tanáccsal megegyeztünk az állami tulajdonban maradt rész megvásárlása tekintetében, azonban máig érdemi megoldás nem született, ez esetben is a peres eljárás adhat megoldást a város tulajdonrészének megváltására.

A **Lőrinczi-ház** (Lakatos utca) 241 nm-nyi telekrésze tulajdonunkba került, és a telekelése is megtörtént.

Az EME újraalakulása óta többször megpróbálta **gyűjteményeinek** jogi státuszát rendezni, soha le nem mondva tulajdonjogáról. Érdemi megoldás azonban máig sem született.

Az EME a magyar kulturális örökség megbonthatatlan egységének szellemében törekszik a gyűjtemények megőrzésére, kutathatóvá tételére, még akkor is, ha ezek jelenleg nincsenek a kezelésében. Ehhez segít a digitális feldolgozás programja.

Zárszó

Az EME egyéves tevékenységét, eredményeit áttekintve megelégedettséggel nyugtázhajjuk, hogy intézményünk a felvállalt feladatait maradéktalanul elvégezte, céljaihoz hű maradt, s mindvégig töretlenül a magyar tudományosság szolgálatában állt.

A továbbiakban is fontos az intézmény fenntarthatósága, a főállású kutatók javadalmazásának biztosítása, a normatív támogatás stabilitása. Ez mindenkori prioritást élvez, hiszen a hosszú távú kutatási programjainkat csakis így vihetjük sikerre. Intézményünk működésének stabilitása lehetőséget teremt a tervezett célirányú programjaink lebonyolítására, melyeket kisebb-nagyobb mértékben célpályázattal, illetve a szakosztályok, fiókegyséletek vezetőinek odaadó társadalmi munkájával tudunk a továbbiakban is megvalósítani.

Az intézmény fenntarthatósága s a bemutatott programok tervszerű és sikeres elvégzése sokrétű feladat elé állította intézményünk munkatársait, a szakosztályok és fiókegyséletek vezetőit egyaránt. Ezúton köszönöm a munkatársak, kutatók eddigi eredményes munkáját, mindannyiuk segítségét, áldozatos munkájukat. Külön köszönetemet fejezem ki a közvetlen kollégáknak, akik mindig készenlétben álltak a megso- kasodott feladatok pontos elvégzésére.

Mindezen eredmények nem valósulhattak volna meg, ha nincsenek az önzetlen támogatók s elkötelezett munkatársak. Ezúttal köszönöm mindazoknak, akik az EME működését, tevékenységét bármilyen formában segítették.

Tisztelettel kérem jelentésem elfogadását.
Kolozsvárt, 2016. február 27-én.

Bitay Enikő sk.
főtitkár

